

Gualterus Burleus
Quaestiones super Sophisticos Elenchos 4-12

ed. Sten Ebbesen

A revised edition incorporating changes suggested by M. von Perger

In CIMAGL 74 (2003) I published quu. 4-12 of Burley's *Quaest. SE*. Since then Mischa von Perger, who in this issue of CIMAGL publishes the remaining questions, has both pointed out an embarrassing number of errors in my 2003 edition and proposed many plausible conjectural emendations of this desperately corrupt text. His work introduces so many changes that it would be very cumbersome to use the original edition together with a list of *addenda & corrigenda*. Consequently, I here print the text anew. Whenever von Perger has pointed out that I have misreported the manuscript, I have tacitly incorporated his corrections in the new edition. His conjectural emendations – whether accepted or rejected – are attributed to him in the apparatus. At a few of the many points at which he has made me aware of textual difficulties I have devised other means to emend the text than proposed by him.

A minor point: in the first edition I had left *posset* at some places where sense and good grammar require *possit*, as e.g. *Quaeratur utrum terminus aequivocus contrahi posset per aliquid immediate adiunctum*. With some hesitation I have now written *possit* in such places. The reason for my hesitation is that in English mss from the late 13th and early 14th c., unstressed *i* (whether long or short) is often spelled *e*, and in particular the abbreviation *poss₃* = *posset* frequently stands at places at which we would expect *possit*. It seems possible that a pronunciation that did not distinguish between unstressed *i* and *e* was, in fact, obliterating the functional distinction between *possit* and *posset*.

Bracketed numbers like [162] mark the beginning of a new page in the 2003 edition. Von Perger in his edition of quu. 1-3 & 13-18 refers to quu. 4-12 by the 2003 pagination.

In order to make further consultation of the 2003 edition superfluous, I repeat below its information about the manuscript, and also repeat the list of questions (emended in the light of information provided by v. Perger).

Ms C = Cambridge, St. John's D.25: 153rA-162vA.

Parchment, mm. 224 x 165 (thus f. 159; some leaves elsewhere smaller, thus ff. 101-112 approx. mm. 210 x 140), ff. 163. Composite ms: (a) 2-30, (b) 31-46, (c) 47ff. Examined by the writer 1988 & 2003. Part (a), which contains Cicero's *De inventione* seems to be from the 13th c., while the rest of the ms is from the (early) 14th c. Parts (b) - (c) contain philosophical works, including – in part (c) – some by Burley.

The parchment is not of high quality and further seems to have suffered the effects of moisture. The text is somewhat sloppily written and contains many errors as well as many ambiguities. Thus, in a normal manuscript *mo*^o may safely be taken to represent *modus*, but in this one it may represent *modum* or *modi* as well. There are many textual

errors, some of them very serious, as well as several examples of unusual or simply bad spelling, such as *quit* for *quid*, *ac* for *hac* and vice versa, *abitudine* for *habitudine*, *cio* for *scio*. Besides genuinely corrupt text, there are some syntactic and stylistic infelicities which could suggest that the text originated as a reportation of oral teaching.

An attribution to Burley is found at the top of f. 153r: *Incipiunt questiones libri helencorum date(?) a domino Waltero de burle*.

Incipit: DE SOPHISTICIS AUTEM ET DE HIS QUE VIDENTUR ELENCHI. <Q>ueratur utrum de syllogismo sophistico est scientia. Quod non probatur, nam

Explicit: ratione cuius interpretatur quod una dictio est alia et hec interpretatur ydem esse ut inter accionem et passionem. Expliciunt questiones date super librum elencorum.

Tabula quaestionum

01 Utrum de syllogismo sophistico est scientia	153rA-153vA
02 Utrum syllogismus sophisticus sit syllogismus	153vA-153vB
03 Utrum causa apparentiae est formale in syllogismo sophistico	153vB-154rA
04 Utrum aliquod nomen sit aequivocum	154rA-154vA
05 Utrum nomen aequivocum sit nomen unum vel multa nomina	154vA-155rB
06 Utrum terminus aequivocus penes primum modum aequivocationis importet suas significationes copulative	155rB-155vA
07 Utrum terminus aequivocus penes primum modum respicit sua significata disiunctive	155vA-155B
08 Utrum aequivocum penes primum modum repraesentet sua significata actu	155vB-156vA
09 Utrum terminus aequivocus contrahitur per mediate <adiunctum> ad alterum eius significatum	156vB-157rB
10 Utrum terminus aequivocus contrahi possit per aliquid immediate adiunctum	157rB-158rB
11 An distributio semel posita distribuat terminum aequivocum simul pro suppositis cuiuscumque significati	158rB-158vB
12 Utrum aliqua vox analogica unum significare possit proprie et aliud improprie	158vB-159rB
13 Utrum amphibolia operatur actualement multiplicitatem	159rB-159vA
14 Utrum haec sit distinguenda 'scit saeculum'	159vA-159vB
15 Utrum compositio sit fallacia distincta a divisione	159vB-160vA
16 Utrum eadem sunt materialia in sensu composito et in sensu diviso ...	160vA-161rA
17 De veritate huius 'impossibile potest esse verum'	161rA-162rA
Notabilia de fallacia accentus	162rA-162rB
18 Utrum figura dictionis operatur aliquam multiplicitatem	162rB-162vA

[158] *Quaestio 4*

Quaeritur circa primum modum aequivocationis utrum aliquod nomen sit aequivocum.

1. Et quod non probatio.

1.1 Nullum nomen univocum est aequivocum; omne nomen est univocum; ergo nullum nomen est aequivocum. Probatio minoris, nam non esset instantia nisi de nomine aequivoco, sed tale est univocum. Probatio, nam in Praedicationis univoca dicuntur ista quorum nomen commune est et ratio substantialis eadem secundum idem nomen;¹ sed aequivocum est huiusmodi, cuilibet enim aequivocorum inest hoc nomen commune 'aequivocum' et ratio essentialis huius nominis, quae est habere idem nomen et diversam significationem; ergo etc.

Huic potest dici quod non oportet quod etsi cuilibet nomini aequivoco insit hoc nomen idem 'aequivocum' et ratio huius nominis eadem, quod propter hoc sibi insit idem nomen et ratio eadem, quia ratio huius nominis est² non esse eadem nisi secundum quid.

Contra. Unius nominis secundum numerum vel secundum speciem tantum est una ratio secundum numerum vel secundum speciem; sed hoc quod dico [cum] 'aequivocum' est unum nomen saltem specie[[s]] designans;³ ergo eius ratio erit una secundum speciem; sed definitio vel ratio quae est una secundum speciem simpliciter⁴ est una, non enim alia unitas requiritur ad definitionem cum sola species definitur per Boethium.⁵ Et ulterius, cum sit una ratio, ergo est eadem: idem enim et diversum sunt differentiae entis.

Praeterea, sequitur 'ratio huius nominis est, ergo ratio nominis est' a per se inferiori ad superius, et ultra: ergo aliqua ratio est; ergo a primo sequitur 'ratio huius nominis est, ergo ratio est.

1.2. Item, ad principale. Si sic, ergo aliquod nomen aequè⁶ primo significaret plura [primo]. Consequens impossibile est. Consequentia patet, nam hic ponitur esse primus modus aequivocationis, quia⁷ vox primo et principaliter plura designat. Falsitas consequentis patet, nam ponit opposita. Sequitur enim [159] 'hoc nomen, ut A, primo significat plura, ergo primo significat B et C'⁸, ita quod B et C sint sua significata diversa, et sequitur ulterius 'ergo non primo

¹ Arist. Cat. 1.1a6-7

² nominis est] est nominis C, sed signis additis voces transponendas esse indicavit.

³ designans] lectio fort. corrupta.

⁴ simpliciter] similiter C.

⁵ Cf. Boethii De divisione pp. 32-34 Magee = PL 64: 885d-886b.

⁶ aequè primo – [primo] Perger] commune primo – primo C.

⁷ quia] quo Perger.

⁸ et C] vel C.

nunc¹ significat C', quia quod \per/ superabundantiam dicitur uni soli convenit per Philosophum in sexto Topicorum;² non possibile enim est ponere duo prima, in eodem genere saltem, et sequitur 'A primo significat plura, puta B C, ergo A primo significat B,³ /154rB/ ergo A non primo significat C'.

1.3 Item, ad principale. Impossibile est plura simul intelligere mediante uno intellectu; ergo impossibile simul⁴ plura significare primo per unam vocem. Antecedens patet, nam intellectus, cum sit indivisibilis, ad quod se convertit totaliter se convertit. Consequentia patet per hoc quod significare sequitur intelligere.

Huic potest dici negando consequentiam. Ad probationem dicitur quod licet significare sequitur intelligere, non tamen secundum quemcumque modum essendi. Illud enim quod significatur prius intelligitur; non tamen oportet quod si aliquid intelligitur per modum successionis quod per illum modum significatur, bene enim possunt <plura>⁵ simul significari.

Contra. Actus imponendi vocem rei praesupponit actum intelligendi eandem rem; si ergo in actu imponendi non sit successio, ergo nec in actu intelligendi, et per consequens ex opposito: si in actu intelligendi sit successio ita quod res diversae non simul intelliguntur, ergo in actu imponendi erit ita quod non simul significantur.

1.4 Item, ad principale. Per Philosophum quarto Metaphysicae. Dicit "quod non unum significat nihil significat";⁶ sed quod significat multa non significat unum; ergo etc. Minor patet, nam unum et multa opponuntur.

1.5 Praeterea, si sic, plures formae eiusdem speciei simul essent in subiecto in eodem,⁷ quod \est/ impossibile, quia tales sunt impossibiles respectu eiusdem, sicut patet de duabus albedinibus respectu eiusdem partis superficiei. Consequentia patet, nam diversorum significatorum diversae sunt rationes significandi, \quae sunt/ in voce tamquam in subiecto; si ergo una vox plura habet significata, plures erunt rationes significandi in eadem voce, quae sunt formae eiusdem speciei.

¹ nunc C, ut mihi visum est; non, ut Pergero visum est. Delendum censet Perger.

² Arist. Top. 5.5.134b23-24. Cf. Ioh. Felmingham, Quaest. SE, qu. 5, 1.6 (cod. GC 512/543: 30vA): "Ad principale. Quod per superabundantiam dicitur uni soli convenit; ergo nullum nomen potest primo plura significare, quia quod primo dicitur per superabundantiam dicitur, et ita nullum nomen est aequivocum penes primum modum."

³ B] nescioquid C.

⁴ simul] et primo s.l. add. C, quas voces supra, inter simul et intelligere, inseri debuisse cj. Perger.

⁵ bene enim possunt <plura>] non enim possunt C : res enim possunt Perger.

⁶ Arist. Metaph. 4.4.1006b7

⁷ subiecto in eodem] subiectum in eodem C : in eodem subiecto Perger.

[160] Huic dicitur quod ratio significandi non est in voce sicut in subiecto sed in re significata. Ideo sicut plures sunt rationes, sic plura¹ significata.

Contra. Si sic, ergo ratio significandi manere posset in quacumque re voce circumscripta, sed quodlibet per id idem per quod habet rationem significandi circumscripte, per id idem potest significare; res ergo circumscripta quacumque voce se ipsa posset significari.

2. Ad oppositum est Aristoteles ponendo primum \modum/ aequivocationis principaliter plura significare.²

3. Ad quaestionem dicendum est quod nomen unum potest plura significare. Et hoc est possibile et necessarium.

Primum apparet tripliciter: ex parte rei cui imponitur vox, ex parte vocis impositae, et ex parte imponentis.³

Primo modo quia res secundum se est indifferens ad quamcumque vocem; ergo per quamcumque vocem potest indifferenter nominari; ergo non obstante quod vox aliqua unam rem designet, cum adhuc res alia cui non imponitur vox sit indifferens ad illam vocem, et⁴ possibile \est/ eam per illam vocem significari.

Secundo modo apparet, nam vox quantum est de se nullam rem sibi determinat; ergo sibi non repugnat quamcumque designare⁵.

Tertio modo est quia imponens nomina imponit ea <ad> placitum etc.

Secundum patet, nam secundum Philosophum res sunt infinitae et voces finitae; ergo necesse est unam vocem plures⁶ res designare, ut⁷ ipsemet concludit in Littera.⁸ Ut autem sciatur qualiter res sunt infinitae et voces finitae, intelligendum est quod hoc potest esse verum quocumque modo sumatur 'in/finitum', nam infinito attribuitur duplex acceptio:⁹ nam uno modo propositio habet veritatem suam¹⁰ a rebus secundum istarum rerum esse [d] indivisibile, individua enim sunt infinita secundum Philosophum ponentem generationem esse perpetuam (quod est verum quantum est ex parte naturae, licet contrarium¹

¹ plura] plures C.

² Arist. SE 4.166a15-16

³ Eadem fere probatio tripertita in "Super tractatum fallaciarum" Dub. I.1 §2 (CIMAGL 74 [2003] 198).

⁴ et secludendum esse censet Perger.

⁵ quamcumque designare] quacumque designari C.

⁶ plures] pluras (sic!) C.

⁷ ut] et C.

⁸ Arist. SE 1.165a10-13

⁹ acceptio Perger] actio C.

¹⁰ suam] su(n)t (?) C.

contrarium¹ accadat virtute agentis supra naturam), et nomina individuorum sunt finita, quorum nos sumus auctores, cum non simus illorum infinitorum, si hic large sumitur hoc nomen duplex, quia vel sunt infinita respectu vocum [161] vel quia sunt res infinitae in comparatione ad nos. Si primo modo, tunc est iste intellectus Litterae: "res sunt infinitae, nomina autem finita, quia res sunt multo plures quam nomina", et sic accipitur 'infinita' secundum usum communem loquendi. Si secundo modo, sic est iste intellectus: "res \sunt/ infinitae, id est incertae quoad nos: nomina sunt finita, id est nomina sunt certa in comparatione ad nos", cum istorum sumus auctores.

Ad 1.1 Et sic ad primum argumentum dicendum est negando minorem ut prius. Concedendo /154vA/ tamen pro probatione quod ratio huius nominis 'aequivocum'² est simpliciter una ratio, non tamen sequitur quod aequivocum habet istam rationem [[communem]] unam, ergo aequivocum habet rationem unam, sed est ibi fallacia secundum quid et simpliciter, sicut illud/ 'nihil me licet scire' est unum³ scibile simpliciter (potest enim simpliciter sciri a Platone), non tamen sequitur 'ego scio illud scibile, ergo scio scibile', sed est fallacia secundum quid et simpliciter propter reflectionem oppositi supra suum oppositum †in alia sequitur† me incipiente loqui sic 'ego dico falsum', me dicere falsum est unum dicere falsum simpliciter, et tamen non sequitur 'ego dico falsum quod est me dicere falsum, ergo dico falsum' propter reflectionem eiusdem supra se speci\fi/catum per privativum ut 'falsum'.⁴ Sic in proposito: sic dicto 'aequivocum habet rationem unam quae est ratio aequivoci', cum ista sit se habere idem nomen et diversam r<ation>em, reflectitur idem supra se specificatum per hoc privativum includens negationem, i.e. 'diversam rationem'.

Ad 1.2 Ad aliud argumentum dicendum est quod haec propositio de vi vocis <est falsa> 'aliquod nomen primo⁵ significat multa' sicut concludit ratio; a<d>mittitur tamen sub isto intellectu "aliquod nomen aequae primo significat multa ita quod non unum per prius et reliquum per posterius".

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod licet plura simul non possint intelligi sed successive, significantur tamen per vocem simul [intelligi],⁶ de quo exemplificat Alexander,⁷ nam sicut aliquo recipiente pecuniam successive recipit partem post partem, postquam tamen recepta est pecunia simul quaelibet pars

¹ contrarium] contraria C, ut videtur.

² aequivocum Perger] aequivoci C.

³ nihil me licet] me licet nihil C a.c. || est unum Perger] sit uno C.

⁴ Cf. quae Burleus de hoc insolubili quod est 'ego dico falsum' in *Insolubilibus* § 3.02, ed. Roure, AHDLM 37 (1970) 272, dicit.

⁵ primo] <aeque> primo cj. Perger.

⁶ intelligi seclussit Perger.

⁷ Citatio spuria, ut videtur. Certe non ex "Alexandri" (i.e. Michaelis Ephesii) Comm. SE.

habetur, sic aliquo intelligente aliquas res diversas \et/ imponente vocem eis successive intelligit et imponit, postquam autem intellectae sunt et eis est vox imposita simul significantur.

Vel aliter potest dici quod licet unus intellectus non possit¹ multa simul intelligere et unam vocem simul multis imponere, nihil tamen prohibet diversos intellectus intelligentes hoc facere. [162]

Ad 1.4 Ad aliud potest dici quod significare aliquid nihil a<liu>d est quam illud su\ b/ propria ratione repraesentare. Ideo quod non repraesentat unum sub propria ratione nihil repraesentat; sed quod multa repraesentat sub propriis rationibus istorum quodlibet istorum repraesentat, et ita multa repraesentat. Et ad probationem, cum accipitur “multa et unum opponuntur”, verum est – sed sic aequivocum non significat unum et² multa.

Ad 1.5 Ad aliud est dicendum quod formae eiusdem speciei sunt duplices: quaedam absolutae et quaedam respectivae, sicut paternitas et filiatio et huiusmodi. Absolutae duplices³ dicuntur: quaedam reales, quaedam intentionales. Sed propositio quae accipitur veritatem habet de formis realibus absolutis, cuiusmodi sunt albedines et nigredines, et non de respectivis nec de formis intentionalibus. Non in⁴ relativis, nam plures paternitates possunt esse in eodem subiecto simul, ut in Socrate, nam pater dicitur aliquis quia generavit per Philosophum;⁵ si ergo plures generavit sibi insunt plures paternitates, nec est hoc inconveniens, quia tales formae non distinguuntur universaliter per substantiam sed quandoque per terminos solum – nec etiam formae intentionales,⁶ nam illis non repugnat quod multae sint simul in eodem, ut patet de intelligentiis quae intelligunt per species innatas, et per consequens in se habent omnes species rerum intelligibilium ab aeterno, quae sunt formae intentionales eiusdem speciei;⁷ sed huiusmodi formae sunt rationes significandi, ideo nihil prohibet multas eiusdem speciei⁸ esse in eadem voce secundum numerum sicut in subiecto.

---

¹ possit *Perger*] posset C.

² et] *vel* aut C.

³ duplices] dupliciter *malim*.

⁴ in] de *cj. Perger*.

⁵ Cf. *Arist. GA 1.2.716a13-17* necnon *Boethii Cat. PL 64: 159B*.

⁶ formae intentionales] de formis intentionalibus *proposuit. Perger, ut ἀνακόλουθον evitaretur*.

⁷ eiusdem speciei] *lectio incerta, fort. eiusdem specierum C*.

⁸ speciei] speciem C.

Quaestio 5

Quaeratur utrum nomen aequivocum sit nomen unum vel multa nomina.

1 Et quod non sit unum probatio:

1.1 Nam unius rei est una perfectio, quia /154vB/ una forma; forma autem et actus e[s]t perfectio idem. Si ergo significatio est vocis perfectio, cum significatio est plures, nomina erunt plura. Minor patet, nam vox non significativa est imperfecta.

1.2 Praeterea, vox dicitur signum rei, et res designata per vocem comparatur [r]ei¹ ut significatum; sed multiplicat[i]o significato et signum multiplicatur; si ergo significationes sunt multae, nomina quae sunt sign[ificat]a erunt multa. [163] Assumptum patet, nam signum et significatum sunt relativa; sed ita est in relativis quod multiplicato uno et multiplicatur reliquum.

1.3 Item multiplicato formali² in voce necesse est vocem multiplicari, sed formale in voce multiplicatur significatis multiplicatis; ergo etc. Maior patet, cum a forma rei sit entitas <et> unitas, et per consequens res requirit tantum unum formale. Minor patet, nam ratio significandi est formale in voce significat<iv>a; sed ipsa multiplicatur ad multiplicationem significatorum; ergo etc.

1.4 Praeterea. Sicut modus specificus significandi comparatur ad partem orationis, sic ratio significandi ad vocem significativam; sed diversi modi³ specifici faciunt diversas partes orationis; ergo diversae rationes⁴ significandi faciunt diversas voces; sed diversae rationes significandi sunt in qualibet voce aequivoca, aliter non significarent plura sub diversis rationibus ...⁵. Probatio: minor primi syllogismi patet, nam sic dicto [vel huic dico] 'amor' prout verbaliter et nominaliter est⁶ diversae partes sunt propter diversitatem in modo significandi specifico.

1.5 Praeterea, si esset unum nomen, plures modi significandi accidentales eiusdem rationis simul essent in eadem voce, ut puta plures nominativi⁷ casus in hac dictione 'canis'. Consequens est falsum. Consequentia patet, tum quia modi significandi accidentales non consequuntur vocem qualemcumque, sed sub

---

¹ ei Perger] rei C.

² formali] formale C.

³ diversi modi] diverse mod(us) C.

⁴ rationes] rationis C.

⁵ ...] tunc cum .etc. *suprascripto*. Littera in *suprascripto* illegibilis nec q(ua)r(e) nec (er)go esse videtur.

⁶ sic dicto – est] *syntaxim duriolem hoc modo sanare proposuit Perger*: [sic dicto vel] haec dictio 'amor' prout verbaliter et nominaliter est <dicta>. *Compendio h^c quod ego huic interpretatus eram, illi potius hic aut hoc significari visum est, unde haec coniecit.*

⁷ nominativi] nominativus C.

determinata ratione significandi variata ratione significandi variabitur modus \accidentalis/; sed in voce [significandi] aequivoca rationes significandi sunt diversae; ergo etc.; — tum quia significatio prior est quocumque modo significandi accidentali¹; sed variato priori necesse est quodcumque posterius variari; ergo etc. Falsitas consequentis patet, nam si sic, esset incongrua 'canis currit', quia esset inconcinnitas in accidentibus inter suppositum et appositum, quia accidentia eiusdem rationis, ut nominativus² casus, essent multiplicata in supposito non \tamen/ in apposito, et sic esset modus finitus multiplicatus.

Huic potest dici concedendo consequens non esse inconveniens,³ nec sequitur quod haec sit incongrua 'canis currit', quia sicut 'canis' in actu importat omnia sua significata, sine tamen quacumque habitudine, ideo non est hic inconcinnitas ratione geminationis suppositi actu non geminato, sicut esset si <si>gnificata importa<re>ntur copulative⁴ — sic[ut] est a⁵ parte modorum [164] significandi, quia actu importantur multi nominativi casus, et sub nulla⁶ habitudine, ideo non sequitur quod ibi sit inconcinnitas ratione geminationis. Tota enim ratio est quare consequentia conceditur [tacta est ratio quare],⁷ quia variat[i]o significato variatur modus⁸ significandi accidentalis et essentialis⁹, cum variato priori \et/ variatur quodlibet posterius necessario.

Contra hoc potest sic argui: Modus significandi activus solum est de consideratione grammatici; ergo ad eius variationem vel identitatem requiritur variatio vel identitas in significando grammaticae¹⁰ loquendo; sed significatum huius vocis 'canis' grammaticale unum est pro quocumque significato logice loquendo accipitur et consideratur¹¹; ideo modus significandi accidentalis et grammaticalis refertur significato ut significatum pert<in>et grammatico; ergo manente eodem significato grammaticali¹² non est possibile diversos esse modos significandi grammaticale<s> eiusdem rationis, ut multos casus nominativos.

1.6 Item, ad principale. Impossibile est unum et idem simul actuari¹³ per unam formam et esse in potentia ad actum et eandem formam, /155rA/ quia actus

¹ accidentali] accidentale C.

² nominativus] an nominativi scribendum?

³ inconveniens] inconsequens C, ut videtur.

⁴ copulative] copulativa C.

⁵ a] e C.

⁶ nulla] una C.

⁷ tacta - quare secludi iussit Perger, dittographiam esse ratus, id quod veri simillimum est. Utrum ratio an re legi debeat dubitare licet: r' C.

⁸ variatur modus] aut [[v]]argu(i)t in m(od)o aut [[v]]argu(i)t mm(od)us C.

⁹ accidentalis et essentialis] accidentale et essentiali C.

¹⁰ grammaticae] grammatici C.

¹¹ consideratur] lectio incerta C.

¹² grammaticali] gra(mmati)ci C.

¹³ actuari] actu(ri) C.

et potentia sunt opposita et dividunt quidlibet¹ ens; sed si plures essent tales modi² significandi eiusdem rationis in eodem, tunc aliquid simul et semel \et/ in eodem tempore respectu eiusdem potest in opposita, quod non est verum. Maior patet, nam actus et potentia sunt differentiae entis maxime [et] oppositae,³ sicut patet per Philosophum;⁴ minor patet, nam su<m>pta hac voce 'canis' pro uno⁵ significato accipitur pro uno nominativo casu⁶ \actu/ et simul est in potentia \et ante actum/ ut accipi<a>tur pro duobus nominativis \casibus/ aliis duobus significatis correspondentibus.

2. Ad oppositum est Aristoteles: si non esset nomen unum in aequivocatione aequivocatio non haberet causam apparentiae; consequens falsum. Consequentia patet, nam identitas nominis vel orationis est causa [quia] apparentiae omnis⁷ \loci in dictione/ per Philosophum in Littera: "Quotiens [165] eisdem⁸ nominibus vel orationibus non idem significamus" sunt loci in dictione.

3.⁹ Ad quaestionem potest dici quod nomen aequivocum dupliciter potest considerari: vel <quantum> ad id quod substantiale est in eo vel quantum ad id quod accidentale est in eo. Primo modo est nomen aequivocum nomen unum, quia vox una, et no<me>n est quid aggregatum artificialiter per intellectum ex voce sicut ex¹⁰ materia et ex significatione¹¹ sicut ex forma; sed in artificialibus materia est tota substantia rei; ideo quia est vox una nomen substantialiter est unum. Tamen considerando secundo modo sic non est unum, cum multae sunt significationes quae habent rationem formae.

Ex isto tunc patet ad quaestionem quod nec est proprie dicendum quod nomen aequivocum est nomen unum simpliciter, \nec/ quod sit multa simpliciter, sed debet dici quod est nomen unum multiplex.¹² Ex quo non sequitur quod sit unum simpliciter sed secundum quid est unum, unde unitas cum dicitur

¹ quidlibet] quodlibet *cj. Perger.*

² modi] mo(d)us C.

³ maxime [et] oppositae *Perger coll. qu. 18.1.1 necnon auctoritate in nota sequenti laudata* maxime et oppositae C, i.e. maximae et oppositae.

⁴ *Rectius in Auctoritatibus Aristotelis, ed. Hamesse, 6.26 p. 176, illud dictum Averroi attribuitur (De Anima I.6 p. 10,20-21 ed. Crawford; ad Arist. De an. I.1.402a25-1).*

⁵ uno] non C.

⁶ nominativo casu] nominativus casus C.

⁷ omnis] eiusdem C.

⁸ eisdem] idem C. *Locus citatus: Arist. SE 4.165b29-30.*

⁹ *Cum hac determinatione conferas Anon. G&C 611-II, Quaest. SE 2, CIMAGL 68 (1998) 145.*

¹⁰ ex] in C.

¹¹ sig(nific)a(tion)e C.

¹² *Cf. Burlei Super Tract. Fall., De aequivocatione Dub. I.1, CIMAGL 74 (2003) 198.*

“aequivocum est nomen unum multiplex” [et] referenda¹ est materiae, multiplicitas autem formae principaliter et toti ex consequenti.

Tamen² propter rationes est intelligendum quod sicut ‘domus’ nominat unam rem artificiatam³ realem, sic ‘nomen’ nominat unam rem intentionalem, in qua contingit duo considerare sicut in qualibet re artificiatam, sc. materiale et formale. Materiale est tota substantia in talibus. Vox in nomine dicitur materiale, sed formale duplex est: quoddam intrinsecum [ad] essenziale et quoddam extrinsecum accidentale. Si primo modo dicit,⁴ tunc forma vocis dicitur esse sua significatio essentialis et intrinseca⁵ quo modo habetur per Philosophum in libro De anima:⁶ vox significat se ipsam cum imaginatione conceptam antequam aliquam rem exterius designat, et isto modo omnis⁷ vox est significativa sicut ‘buba’ ut sic significat se ipsam praeconceptam; prius enim concipitur ‘buba’ et huiusmodi antequam exprimatur. Si secundo modo, adhuc dupliciter potest considerari, quia quaedam talis dicitur realis et quaedam modalis, et primo modo res significatae per vocem dicuntur formae et [166] perfectiones vocis, secundo modo modus pronuntiandi dicitur forma, aliqua⁸ tamen identitate dicitur actualis multiplicitas et alicuius diversitate dicitur potentialis multiplicitas.

Ad 1.1 Per hoc <ad> primum argumentum⁹. Quando dicitur “Unius rei¹⁰ etc.”, dicendum est quod verum est de perfectione essentiali, et sic huius vocis ‘canis’ est tantum una forma, quae est secundum quam [vel secundum quod]¹¹ ipsa¹² significat se ipsam in imaginatione[m] praeconceptam. De formali tamen [et] accidentali rei¹³ nihil prohibet quod unius rei sint multae formae, ut patet in naturalibus: unius substantiae plura possunt esse accidentalia vel accidentia, quae sunt formae accidentales.

¹ referenda] *lectio non admodum certa.*

² tamen] tantum C.

³ artificiatam] arti()tam C, *similiter infra.*

⁴ dicit] dicitur *cj. Perger.*

⁵ intrinseca] extrinseca C.

⁶ *Cf. Arist. De an. 2.8.420b32-33 (?).*

⁷ omnis] n(ull)a C.

⁸ aliqua] alicuius *Perger, coniectura probabili, vix autem, ut mihi videtur, necessaria.*

⁹ argumentum] arguitur C.

¹⁰ rei] res C.

¹¹ secundum quam vel secundum quod C et *ed. princeps*] secundum quam vel *cum secludenda esse censuisset Perger*, vel secundum quod *secludere constitui.*

¹² ipsa] ipse C.

¹³ De formali – rei] difformali tamen et accidentali rei C : De formali tamen et accidentali [rei] *cj. Perger, cuius vestigia quadam obliquitate in hac editione pressus sum. Offendit certe illud rei quod secludi iussit, sed forsitan non omnia scandala minima e textu removenda sint. Fieri potest ut etiam et a me deletum retineri possit.*

Ad 1.2 Ad aliud dicendum est quod significatum non refertur in ratione signi<ficat>i voci significanti¹ nisi sub determinata ratione significandi. Ideo bene sequitur quod multiplicato significato multiplicantur rationes significandi illius signi, <et> ita est quod signum multiplicatur, †et hoc² materialiter. †

Vel aliter potest dici. Ad argumentum dicendum quod non valet in relativis nec oportet quod ad multiplicationem correlativi per accidens quod multiplicetur³ reliquum, potest enim unus esse pater existentibus pluribus filliis, sed multiplicatur ad multiplicationem per se relatorum. Modo vox significans non refertur rebus significatis nisi per accidens, accidit enim sibi quod res extrinseca<s> significet ****⁴ /155rB/ realiter tamen suo significato essentiali et per se refertur; quod non tamen est nisi ipsa vox sit praeconcepta. Ad multiplicationem talis signi ergo sic est concedendum quod sequitur multiplicatio significati et econtra, sicut patet in positione.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum quod argumentum non probat quin⁵ sit simpliciter unum nomen quia formale modo extrinseco multiplicatur. Sicut hoc coloratum, posito⁶ quod sua medietas sit formaliter⁷ alba et alia medietas nigra, ratione [tamen] subiecti est unum coloratum, tamen ratione colorum formaliter sunt duo, – sic est in proposito: ratione subiecti vel materiae nominis aequivoci nomen aequivocum est unum, cum una sit materia, sc. una vox; ratione tamen formae extrinsecae, quae est significatio rei extra, est diversum et non unum.

Ad 1.4 Ad aliud argumentum dicendum est quod solvit se, nam ‘amor’ non [enim] \dicitur/ partes immo duplex pars; sic in proposito. [167]

Ad 1.5 Ad <aliud> dicendum est negando consequentiam. Non \enim/ sequitur quod plures sint modi significandi simul⁸ in eodem subiecto. Et ad probationem dicendum est quod variat[i]o priori necesse est posterius variari, si sit posterius respectu illius. Sed modus significandi grammaticalis non \est/ posterius significato quali[ter]cum<que> modo sumpto. Pro quo sciendum est quod significatum est duplex, sc. significatum grammaticale et significatum logicale. Significatum vocis logice loquendo est res. Significatum vocis grammaticae loquendo est modus essentialis specificus. Tunc nihil aliud est quoad grammaticum aliquid hoc significare quam significare⁹ per rationem huius, ut

---

¹ significanti] significandi C.

² hoc] lectio non indubitabilis.

³ multiplicetur] multiplicatur C.

⁴ ****] spatium 3-4 fere litterarum capax vacuum reliquit C.

⁵ quin] quod C.

⁶ posito] p(at)et C.

⁷ formaliter] vel forma C.

⁸ simul] potius sicut C.

⁹ significare] <illud> add. Perger.

'albedinem' significare substantiam est¹ per modum substantiae <significare. Sed ***²> est significare per modum accidentalem grammaticalem, <qui> posterior est significatione vel³ significato grammaticali. Cum ergo priori⁴ variato variatur posterius <***>⁵ Non tamen est posterior significato logicali. Quia⁶ haec vox 'nomen' non imponitur [aliter rei existenti extra vel] alicui rei existenti⁷ extra, sed conceptui⁸ partis, cuius esse est ab alio, ut ab anima. Si igitur rei imponeretur,⁹ aliquod accidens reale posset verificari de hoc quod est nomen, ut puta[t] aut album vel nigrum vel aliquod simile; soli ergo \conceptui/ imponitur haec vox 'nomen', quae est aequivocum, et test conceptus significatus logice loquendo praecedit† et per consequens non est inconueniens modum grammaticalem esse priorem significato logicali, et per consequens non variari ad eius variationem.

Ad 1.6 Ad ultimum argumentum patet per idem quod ratio significandi relata ad significatum logice loquendo posterior est modo significandi grammaticali, sed eo¹⁰ significatum logicale posterius \est/, ideo diversitas in significato logicali non arguit diversitatem in ratione [[modo]] significandi sed <in> ratione modi significandi diversitatem.

Et sic ad hoc. [168]

Quaestio 6

Quaeratur utrum terminus aequivocus penes primum modum [\vocis/] aequivocationis importat suas significationes¹¹ copulative.

1. Quod sic probatur, primo per auctoritates, secundo per rationes.

1.1 Per auctoritates:

1.1.1 Per Aristotelem in libro Peri hermenias,¹² si 'tunica' imponatur homini et equo, idem est dicere quod tunica est alba et 'homo est albus et equus est

¹ est] et C p.c. : eius C a.c.

² ***] in accusativo vel sim. supplendum.

³ significatione vel] secludi iussit Perger, fort. recte.

⁴ priori] ipso C.

⁵ <***>] fere <variato significato grammaticali variatur modus accidentalis grammaticalis, qui est posterior> excidisse videtur.

⁶ quia] vox suspecta. Quae sequuntur male cum praecedentibus cohaerent.

⁷ existenti – existenti] ex(ite – ex(ite) C.

⁸ conceptui] conceptum C.

⁹ igitur] enim cj. Perger. || imponeretur] fort. apponeretur C a.c.

¹⁰ sed eo] sicut est C : sicut etiam Perger.

¹¹ suas significationes] sua significata cj. Perger, quem tamen hoc loco sequi non sum ausus, cum saepenumero vocem 'significatio' minus caute pro 'significatum' a logicis scholasticis usurpatam vidissem..

¹² Arist. Int. 8.18a19-23

albus'. Quod non esset nisi facta tali impositione hoc nomen 'tunica' hominem et equum designaret copulative.

1.1.2 Praeterea, in eodem libro: idem est quaerere an Callias et Themistocles sunt domi ac si unum nomen esset eis impositum.¹ Quod non esset nisi unum nomen eis² impositum hoc et illud significaret copulative.

1.2 Praeterea per rationes ostenditur sic:

1.2.1.1 Hoc nomen 'canis' significat tria significata, sc. animal latrabile etc.; ergo hoc nomen 'canis' significat animal latrabile et caeleste sidus; quod non esset nisi³ copulative tria dicta⁴ significaret.

1.2.1.2 Huic potest dici negando consequentiam 'significat tria significata, ergo significat hoc et illud' ubi exprimitur nota copulationis.

1.2.1.3.1 Contra. Oppositum consequentis pro nulla causa stat cum antecedente, haec sc. 'canis non [s] significat⁵ hoc et illud et <illu>d', nam haec non potest esse vera nisi quia unum istorum non significat, aut quia duo non significat, aut⁶ quia nullum omnium⁷ /155vA/ istorum trium⁸ significat; sed quaelibet causa<ru>m istarum repugnat antecedenti huic 'canis significat haec tria', ergo etc.

1.2.1.3.2 Praeterea, sequitur 'si significat tria ista significata, ergo significat hoc et illud et tertium', et per consequens significat hoc et illud et illud sic copulative, quod est propositum.

1.2.2.1 Item, ad principale. 'Canis' importat significata actu, ergo copulative. Antecedens est manifestum, quia si solum potentialiter significaret, <non> e<a>dem esset comparatio termini communis ad supposita et termini aequivoci ad significata; quod falsum est. Consequentia patet, nam sequitur 'omnis homo⁹ [169] currit, <ergo> Socrates currit et Plato currit'; unde singularia¹⁰ ponuntur, et per consequens copulative; cuius non est alia causa nisi quia [[subiectum]] distributionis [[vel]] virtute sequuntur ista singularia, et sic potest sequi per propositionem universalem quod omnia singularia actu ponuntur.

1.2.2.2 Huic potest dici negando consequentiam ab universali ad copulativam constitutam ex singularibus propter figura<m> dictionis, nam in

¹ Arist. SE 17.175b41-176a2. Themistocles] temtides vel sim. C.

² eis] est C.

³ nisi] nomen C.

⁴ tria dicta] lectio incertissima.

⁵ haec – significat] hoc – significet C.

⁶ aut] ad C.

⁷ omnium] fort. tantum C a.c.

⁸ trium] terminum C.

⁹ omnis homo] .h. h(?) C.

¹⁰ unde singularia] unde sing^{ri} C; unde vox suspecta; sing^{ri} cum singulari tum significari = significari legi potest.

universali propositione, hac sc. 'omnis homo currit', distribuitur hic terminus¹ 'homo' pro singularibus in quantum per se participant intellectu termini, <et> ita per rationem <quid>², [est ibi fallacia figurae dictionis] sed³ in consequente sumuntur singularia in quantum numerata sunt, quia in quantum copulat[iv]a sunt, et nota copulationis est nota diversitatis et numerationis, ideo sumuntur singularia in quantum quanta sunt, quia numerus est quantum vel quantitas discreta⁴, et ita commutatur quid in quantum.

1.2.2.3.1 Contra illud. Sequitur 'Socrates <currit>⁵ et Plato currit, ergo homo currit' tamquam a tota copulativa ad alteram eius partem; ergo distributo consequente sequitur idem antecedens distributum, quod est propositum nostrum.

1.2.2.3.2 Praeterea. Si 'omnis homo currit', in ista propositio<ne> et consimilibus si fiat distributio pro suppositis per rationem <quid>⁶, quaelibet talis propositio universalis in qua praedicatum accidentale [praedicatur]⁷ denotatur inesse subiecto esset impossibilis, quia termino distributo per rationem quid impossibile est aliquod praedicatum accidentale inesse.

2. Ad oppositum. Si terminus aequivocus sic copulative importaret sua significata, haec esset incongrua 'canis currit', quia actus significationis non geminatus denotaretur inesse subiecto geminato, ac si dicerem 'animal latrabile et caeleste sidus et marina belua[m]'.

Quaestio 7

Quaeratur utrum terminus aequivocus penes primum modum respicit sua significata disiunctive.

1. Quod sic videtur:

1.1 Primo per auctoritates:

1.1.1 Aristoteles in Topicis:⁸ ad construendum aliquod multiplex sufficit ipsum construere in altero sensu. Quod non esse<t> verum nisi disiunctive talis terminus importaret tales sensus.

1.1.2 Praeterea. Secundum Alexandrum commentatorem super istum librum,⁹ terminus aequivocus sic comparatur suis significatis sicut totum

¹ hic terminus Perger] huius termini C : <***> huius termini ed. princeps.

² <et> ita per rationem <quid> Perger] ita per rationem C.

³ est – sed C] <sed> est ibi fallacia figurae dictionis quia cj. Perger.

⁴ vel quantitas discreta] vel quanta discreta C : [vel quanta] discretum cj. Perger.

⁵ <currit> add. Perger.

⁶ <quid> add. Perger.

⁷ praedicatur seclusi] praedicatur <et> Perger.

⁸ Arist. Top. 2.3.110A29-30

⁹ Cf. Ebbesen 1981 (CLCAG VII): 2:436-438 & 3:181

universale [170] partibus subiectivis; sed totum universale disiunctive respicit¹ suas partes subiectivas; ergo etc.

1.2 Item, per rationem:

1.2.1 Sicut contingit termino aequivoco uti pro suis significatis, sic² ea importat; sed solum contingit nos uti ipso simul pro hoc significato [hoc] vel illo disiunctive; ergo [hoc]³ solum sic ea importat. Maior patet, nam ob hoc inveniuntur voces ut nos vocibus \pro ipsis/ rebus utamur. Minor patet, nam intellectus, cum sit indivisibilis, simul se non convertit ad multa.

1.2.2 Item. Si non terminus aequivocus disiunctive importaret, quaelibet propositio in qua subicitur terminus aequivocus vel esse<t> simpliciter vera vel simpliciter falsa, et per consequens non distinguenda. Consequentia patet, nam aliquo tali termino existente subiecto praedicatum inest cuilibet significato vel alicui non inest; inter haec non est medium, cum 'quidlibet' et 'aliquid non' contradicunt; si primo modo, ergo haec propositio vera est cum praedicatum insit cuilibet vel omnibus quibus dicitur inesse; si secundo modo, ergo propositio determinate est falsa si non ponitur significatum disiunctive, quia tunc /155vB/ ponitur actu et copulative, et per consequens propositio determinate falsa, cum alicui non insit de numero quorum denotatur inesse.

2. Ad oppositum. Si sic, aequivocatio non⁴ operaretur actualement multiplicitatem, quia †solum tunc(?) actu importat actu plura†,⁵ cum tamen actualis⁶ multiplicitas importatur in aliquo, quia illud actu multa plicat.⁷

Quaestio 8

Quaeratur utrum aequivocum penes primum modum repraesentet sua significata actu.

1. Quod non videtur.

1.1 Nam si sic, quod [non]⁸ contingeret per se [in] intelligere vocibus impositis non contingeret⁹ per se significare. Consequens falsum, nam per Boethium [n]ad hoc sunt sermones inventi ut prompte fiant mutuae voluntatis

¹ respicit] recipit C.

² sic *Perger*] similiter C.

³ hoc *secluserit Perger*.

⁴ non] nam C.

⁵ solum – plura] solum sine(?) actu importa<re>t [actu] plura *Perger*.

⁶ actualis] actualiter C (*cuius lectionem retineri posse censuit Perger*).

⁷ multa plicat] multiplicatur *cj. Perger, fort. recte, sed saepius logici 'multiplex' per 'multa plicat' exponunt.*

⁸ non *secluserit Perger*.

⁹ contingeret] contingit C.

indicia.¹ Consequentia patet, nam suppono quod non universaliter significatis aequivoci correspondea[n]t alia vox significans quam vox aequivoca, si sic enim aequivocationis nulla esset necessitas. Volo ergo intelligere actum currendi inesse cani pro uno eius significato solum: si significatis non esset alia vox imposita ab hac voce 'canis', quod est possibile, in aliis illum intellectum non contingit significare per istam 'canis currit', cum omnia significata ponuntur hic, nec per aliam aliquam vocem, cum non sit aliqua alia vox imposita per positum. [171]

1.2 Item, si terminus aequivocus [non] repraesentat² actu omnia significata periret ars respondendi ad multiplex per distinctionem, quod est impossibile. Consequentia patet, nam distinguere multiplex est ipsum accipere in uno sensu praetermittendo alium sensum; sed si terminus aequivocus significaret omnia significata non esset possibile accipere ipsum³ pro/ uno sensu vel significato ita quod non pro alio.

1.3.1 Item, si terminus aequivocus [non]⁴ significaret <et>c., haec esset incongrua 'canis currit'. Consequentia patet, nam si actu per hanc vocem 'canis' multa significarentur, cum per actum currendi tantum unum designaretur, esset geminata substantia non geminato actu; <sed> ex nullo geminat[i]o⁵ resultat congruum secundum Priscianum. Falsitas consequentis patet, nam haec est distinguenda et per consequens congrua, cum distinctio praesupponat perfectum intellectum, sicut determinate verum vel determinate falsum.

1.3.2 Hiis dicitur negando consequentiam. Propositioni dicitur quod non quaecumque⁶ geminat<i>o substantiae actu non geminato arguit incongruitatem, sed quando(?) ista geminata a parte suppositi⁷ accipiuntur sub aliqua nota copulationis sicut hic⁸ 'Socrates et Plato currit'; sic non est in proposito,⁹ significata enim per terminum aequivocum actu importantur, non tamen per modum copulationis.

1.3.3.1 Contra. Maior est unitas inter aliqua sumpta sub copulatione quam inter ea<de>m sumpta omnino sine¹⁰ copulatione vel disiunctione; si ergo geminatio aliquorum duorum sub nota copulationis propter sui multiplicitatem actu

¹ Immo Plato in *Timæo* 47c ex translatione Calcidii (Plato Latinus 4: 44.25-26)

² non seclussit Perger. Idem repraesentat<re>t scribendum censuit, id quod mihi quamvis probabile haud necessarium videtur.

³ ipsum] ipso C.

⁴ non seclussit Perger

⁵ ex – geminatio] Respicitur Prisc. Inst. 17.12.76-78 mediante interpretatione Petri Heliae (Summa, ed. Reilly 973sq.).

⁶ quaecumque] qualitercumque C..

⁷ suppositi Perger] \im/poni vel \im/positi C.

⁸ hic] haec C.

⁹ in proposito] impositum C.

¹⁰ sine] sub C.

non geminato facit incongruitatem, cum multo magis sit pluralitas in<ter> aliqua actu sumpta sine copulatione, aliquibus sic sumptis sine copulatione faciendo geminationem actu non geminato erit incongruitas, quomodo est in termino aequivoco per responsum. Maior patet, nam est magis plures 'Socrates currit Plato currit' quam haec 'Socrates <currit>¹ et Plato currit', nam prima per Aristotelem primo Peri hermenias est plures inconiunct[ion]ae, secunda autem licet sit plures, est tamen una coniunctione quae sufficit ad contradictionis unitatem.²

1.3.3.2 Item. Probo³ quod geminatio aliquorum a parte suppositi per copulationem expressam actu non geminato non arguit incongruitatem; secundo quod non existente copulatione foret incongruitas.

1.3.3.2.1 Probatio primi, nam si sic, inductio non potest reduci in syllogismum, quia maior foret incongrua et ita nec vera nec falsa. Assumptum patet, [172] nam talis debet esse maior 'iste homo et iste est', ut patet [patet] per Aristotelem secundo /156rA/ Priorum.⁴ Arguit sic: 'leo, bos, capra etc. est longaeuum, omne <non> habens cholera est leo, capra etc; ergo etc.', ubi in maiore sunt plura copulata⁵ a parte suppositi⁶ actu non geminato.

1.3.3.2.2 Praeterea, probatio secundi per Priscianum.⁷ Si dicatur sic 'sedens sum⁸ ego' geminatur substantia et nihil congruum resultat, semel enim exprimitur substantia per verbum substantivum, quod est radix et substantia omnium verborum, iterato per pronomen specificans; etsi ergo non sit copulat<i>o, geminatio substantiae [non]⁹ arguit incongruitatem.

1.4 Item, a<d> principale. Si sic, sequitur 'canis currit, ergo caeleste sidus currit', quia consequens actu poneretur per antecedens. Consequens falsum propter duo: cum quia si ista consequentia esset bona, cum consequens sit indeterminate falsum, antecedens foret determinate falsum, et per consequens esset respondendum unica responsione, cuius oppositum dicit Philosophus secundo huius;¹⁰ tum quia si sic, ex opposito consequentis sequitur oppositum antecedentis, et per consequens antecedens haberet oppositum, et ita esset unum

---

¹ <currit> add. Perger.

² Arist. Int.5.17a15-17

³ probo] <primo> addendum censuit Perger.

⁴ Cf. Arist. APr. 2.23.68b18-24.

⁵ plura copulata] plures co(pula)tae C.

⁶ suppositi] an subiecti scribendum? Si suppositi recte ponitur, sensu grammatico intelligendum.

⁷ Non directe ex Prisciano; cf. quae de Prisc. supra 1.3.1 laudato dixi.

⁸ sum] est C (quod tuetur Perger); eodem modo in responsione, infra. Pro sedens fortasse Petrus (vel, quod cj. Perger, Socrates) utrobique scribendum.

⁹ non delevit Perger.

¹⁰ Arist. SE 19.177a20-23

unitate requisita contradictioni[s], et per consequens non esset propositio multiplex.

2. Ad oppositum. Terminus aequivocus penes primum modum ex prima impositione significa[re]t plura, ergo actu quodlibet importat. Consequentia patet ex differentia inter significare et app[ell]are: significare est rem sub propriatione et propria actualitate repraesentare, sed appellare est aliquid potentialiter importare; ideo significare <est termini> pro per se significato ut hominis pro [per se]¹ natura humana, sed appellare est termini pro supposito, 'homo' enim significat naturam humanam, et per consequens ipsam repraesentat, sed non Socratem et Platonem significat sed ista appellat; si ergo aequivocum ita significaret² [ac] actu multa, quodlibet actu et sub propria ratione repraesentabit.

<3. Ad quaestiones 6-8>

Ad istas tres quaestiones dicendum est quod terminus aequivocus penes primum modum non repraesentat sua significata copulative nec disiunctive sed actu et sub nulla habitudine copulationis vel disiunctionis. [173]

Primum patet, nam si sic, ut sumptum est, foret haec incongrua 'canis currit', et per consequens non multiplex. Similiter idem vult Alexander³ volens terminum aequivocum significare unum significatum ac si aliud non significaret, quia non significat unum et aliud sub habitudine copulationis vel disiunctionis.

Secundum patet per idem. Et etiam, si sic, 'canis currit' non esset multiplex nec haberet multiplicitem actual[itat]em. Non esset primum, quia sequitur 'animal latrabile currit, ergo canis currit' tamquam a parte disiunctivae ad totam disiunctivam vel a parte disiuncti a<d> terminum stantem disiunctive pro ista parte, et per consequens ex opposito sequitur oppositum, et ita esset consequens unum et per consequens non multiplex, nec esset actualis multiplicitas in aequivocatione,⁴ nam talis multiplicitas habetur ex hoc quod vox aliqua una secundum materiam et formam actu multa repraesentat; sed quae disiunctive⁵ repraesentantur non actu repraesentantur⁶ sed potentialiter.

¹ per se secludi iussit Perger.

² significaret] significet cj. Perger.

³ Citatio a multis usurpata, quamquam spuria. Vide Ebbesen 1981 (CLCAG VII): 2:436-438 & 3:181

⁴ aequivocatione] ..a c^ore fere C.

⁵ disiunctive] du^{ne} vel du^{ue} C.

⁶ repraesentantur – repraesentantur] repraesentatur – reprae^(ur) C.

Tertium patet tam<quam> sequens ab¹ istis duobus, Et etiam auctoritate Alexandri, secundum enim ipsum actu aequivocum quodlibet aequivocum sine² habitudine importat.

<Ad argumenta quaestionis 6>

Ad 1.1.1 Ad primum argumentum dicendum est quod Aristoteles non plus intelligit nisi quod non differunt quoad unitatem requisitam in contradictione [tunc]³ istae propositiones ‘tunica est alba’ – dato quod ‘tunica’ imponitur homini et⁴ equo – [[s]] et ‘homo est albus et equus est albus’, nam utraque propositio plures est. Non tamen intelligit /156rB/ quin una sit alio modo plures et alia, quia iste \est/ eius intellectus quod non differant quoad unitatem. Et hoc patet per eius processum ibidem, solum enim intendit investigare unitatem propositionis et probat quod unitas vocis a parte subiecti non sufficit ad unitatem.

Ad 1.1.2 Ad aliam auctoritatem dicendum est fere per idem, quod Aristoteles ibidem non plus intelligit nisi quod ad unam non est respondendum unica responsione sicut nec ad aliam, ubi una vox imponitur Themistocli⁵ et Calliae, [174] quia utrobique erit propositio plures, etsi non eodem modo, nec hoc vult Aristoteles.

Ad 1.2.1.3.2 Ad aliud argumentum, cum accipitur ‘aequivocum significat hoc et illud’, dicendum est quod haec propositio potest habere duplicem intellectum, vel enim potest esse copulationis significatio vel copulatio significationis. Secundo modo est ista concedenda ‘aequivocum ut ‘canis’ significat illud et illud et illud’, sic enim nota copulationis determinat actum⁶ significandi, et est sensus “est aequivocum et significat illud et illud, sc. quodcumque”. Sed⁷ sumptum primo modo non est concedendum, nec sic est consequentia bona, immo denotatur quod haec vox ‘canis’ significet haec plura per modum copulationis.

Ad 1.2.2 Ad aliud argumentum dicendum est sicut dicebatur.

Ad 1.2.2.3.1 Ad argumentum contra hoc dicendum est quod haec non est consequentia ‘Socrates currit et Plato currit, ergo homo currit’, quia sermo

¹ tam<quam> Perger. || ab istis duobus] ad ista duo C : ad ista duo cj. Perger.

² sine] sub C. Quod Alexander dixisse dicitur idem est quod supra aliis verbis dictum est, terminum aequivocum unum significare ac si aliud non significaret.

³ tunc seclussit Perger.

⁴ homini et] \h/omini in C.

⁵ Themistocli] fere tesinis()di C.

⁶ sic – actum] sic sed notat copulationis diver(sifi)cat actum(?) C.

⁷ scilicet quodcumque sed] sic(?) .n^o.(?) quodcumque sic C.

sumptus pro¹ antecedente non est unus unitate requisita ad contradictionem, ideo nec est principium habitudinis nec terminus quia oratio multiplex non est² praemissa vel conclusio in syllogismo, nec per consequens [non] potest esse principium habitudinis nec terminus [[a]] in aliqua habitudine, quia a quo negatur primum in aliquo genere et posteriora – saltem per reductionem – negari possunt; sed in illo modo arguendi est [figura³ seu] fallacia non causae ad causam.⁴ Ex hoc enim⁵ quod assumitur particulariter⁶ [et copulative] sumpto⁷ sequitur consequens, sed altera <pars>⁸ omnino non est causa, ideo non oportet quod distributo consequente sequatur⁹ tota copulativa sed sequitur eius¹⁰ altera pars, indifferenter tamen.

Ad 1.2.2.3.2 Ad aliud contra hoc dicendum est concedendo:¹¹ aliquae possunt esse tales non possibiles. Sic dicto¹² ‘omnis/ homo currit’ <vel> saltem ‘omnis¹³ [[praes]] praesens homo currit’, hic fit distributio pro suppositis per [175] rationem quid; sed¹⁴ licet pro illis sub illa ratione fiat distributio, illis tamen sub illa ratione quid non fit attributio. Pro quo sciendum est quod in propositione universali duplex est habitudo ad praesens, quia una¹⁵ termini ad actum quae est per rationem qualis,¹⁶ si praedicatum sit accidentale respectu suppositi, alia termini ad suppositi contenta, quae designatur per distributionem, quae est per rationem quid; et ita nihil prohibet terminum distribui pro suppositis per rationem quid et praedicatum inesse[t] supposito per rationem qualis, cum alia sit habitudo subiecti ad supposita et suppositi ad praedicatum.

---

¹ pro] per C.

² est – est] esse – esse C.

³ figura] vel fallacia C.

⁴ ad causam] ut causam *Perger*.

⁵ enim *Perger*] autem C.

⁶ particulariter] par()ter C : partialiter *Perger*.

⁷ sumpto *Perger*] sumpte C.

⁸ <pars> add. *Perger*.

⁹ oportet – sequatur] oportet(?) – s(equitu)r C.

¹⁰ eius] vel potius est C.

¹¹ concedendo] concedendo quod *Perger* : quando dicitur C.

¹² sic dicto *scripsi Pergeri vestigia primens qui* sed <sic> dicto *proposuerat*] sed(?) dic(t)e C.

¹³ <vel> saltem omnis *Perger*] s(?)saltem haec C.

¹⁴ sed] quia C.

¹⁵ quia una] quae unam C.

¹⁶ qualis] qual₃, i.e. qualibet C.

Ad argumenta quaestionis 7

Ad 1.1 Ad primam responsionem¹ secundae quaestionis dicendum est quod Aristoteles ibi docet construere multiplex non simpliciter sed ad hominem cui latet multiplicitas vocis. Unde si alicui lateat multiplicitas vocis² sufficit opponenti in comparatione ad talem respondentem ipsum multiplex altero sensu solum construere.

Ad 1.2 Ad aliud dicendum est quod est simile in aliquo inter totum universale et aequivocum, et in aliquo non. In hoc enim est simile quod sicut in toto universali³ unum \in/tellectum importat in omnibus partibus, sic aequivocum unam vocem importat respectu cuiuslibet significati; nec ad aliud est necesse Alexandri similitudinem esse attendendam.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum quod non contingit termino aequivoco aliter uti pro suis significatis quam /156vA/ pro omnibus simul, per aliquam tamen determinationem participantem altero significato additam⁴ voci aequivocae contingit unum significatum prius appellare per vocem quam aliud significatum; quodlibet tamen significatum de vi vocis significatur actu et non disiunctive.

Ad 1.4 Ad aliud dicendum quod non sequitur quod quaelibet propositio in qua extremum sit aequivocum sit simpliciter vera vel falsa, sed est distinguenda; unde per Philosophum et si omni sensu esset vera vel omni sensu falsa, adhuc⁵ formaliter esset distinguenda.

Ad formam. Cum quaeritur "Aut praedicatum inest cuilibet pro quo stat subiectum aut alteri non inest?", dicendum quod sive sic <sive> sic dicatur,⁶ ista pro quibus stat extremum⁷ non sunt causae veritatis sed sensus multiplicis, <quare> non sequitur quod propositio sit determinate vera vel falsa sed distinguenda.

¹ responsionem] *fort. rationem scribendum.*

² lateat multiplicitas vocis] lateas inter vocem C.

³ in toto universali] totum universale *Perger*, quod quidem melius erat, sed forsitan minus diligenter locutus sit *Burleus*.

⁴ determinationem – additam] dis(n)em participantem alteri significato addito C.

⁵ adhuc] ad haec C.

⁶ sive sic <sive> sic dicatur] sive sic sit demonstratio C : sive sic sit <sive sic>, demonstrato <quod> *Perger*.

⁷ extremum *Perger*, quem haesitans secutus sum; fortasse subiectum scribendum] extrema C.

Ad argumenta quaestionis 8

Ad 1.1 Ad primam responsionem¹ tertiae quaestionis dicendum quod illud quod per se contingit intelligere contingit per se significare – vocibus propriis² impositis ad significandum. Si autem [non]³ imponitur vox <ita> quod non sit per se signum, non est verum <***>⁴ etsi res per istam vocem non possit per se [176] significari.⁵ Sic est de termino aequivoco si significatis ipsius aequivoci non correspondeat alia vox ab ista voce aequivoca.

Ad 1.2 Ad aliud dicendum quod non periret ars respondendi per distinctionem, quia licet de vi vocis non possit⁶ distinguens uti voce aequivoca pro uno significato ita quod non pro alio, tamen per aliquam determinationem uni significato <additam> potest facere quod vox aequivoca citius apprehenderetur pro uno significato quam alio, licet de vi vocis quodlibet significatum actu repraesentetur; et hoc sufficit ad hoc quod aliquis distinguere possit.

Ad 1.3.2 Ad aliud dicendum sicut prius.

Ad 1.3.3.1 Ad primum contra hoc dicendum est: non est maior unitas⁷ quoad congruitatem inter aliqua sumpta sub⁸ copulatione et⁹ sine habitudine. Quod si sumantur sub copulatione<e>¹⁰, virtute copulationis nisi¹¹ actus secundum vocem multiplicetur denotabuntur ista copulata¹² actum sustinere unum¹³ <et> actus non geminatus significabitur multis per rationem multorum inesse. Sed si nulla habitudine accipiantur aliqua multa ut hic 'Socrates [et] Plato currit etc.' et in proposito¹⁴ 'canis currit', non obstante quod talis propositio sit plures magis <quoad> unitatem requisitam¹⁵ contradictioni, non tamen erit magis plures quoad congruitatem, quia¹⁶ de vi vocis †perimitur tunc ista multa a parte

¹ responsionem] *an rationem scribendum?*

² propriis] praemissis C (*quod delendum censuit Perger*).

³ non seclisit Perger.

⁴ <***>] e.g. <quia res per istam vocem significata potest per se intelligi>

⁵ significari] *potius significare C*.

⁶ possit Perger] posset C; *item paullo infra*.

⁷ unitas] pluralitas Perger.

⁸ sub] *sin in sub in scribendo correctum C, ut videtur*.

⁹ et] *quam Perger, quo recepto bona latinitas salvatur, sed forsitan noster negligentius locutus sit*.

¹⁰ sumantur sub copulatione] sumitur sub copulation C : sumantur sub copulation<e et> Perger.

¹¹ nisi] non C.

¹² denotabuntur ista copulata] denotetur ista copulativa C : <sed> denotetur ista copulativa Perger.

¹³ unum] *lectio incerta C, fort. illum teste Pergero, qui iste legendum proposuit*.

¹⁴ in proposito] in p(i)o C.

¹⁵ <quoad> unitatem requisitam Perger] pluralitate requisita C.

¹⁶ quia] quae Perger.

suppositi sunt numerata†,¹ quia actus intelligitur iterari ad iterationem substantiarum a parte suppositi.

Ad 1.3.3.2.1 Ad aliud contra dicendum est quod haec dictio 'et' in reductione <in>ductionis in syllogismum non tenetur copulative, quia tunc faceret propositionem copulativam, et per consequens non syllogizabilem, cum sit plures, nec copulativam,² quomodo facit propositionem de extremo copulato, sic enim foret incongrua, ut probat ratio. Sed tenetur modificative, quomodo habet haec dictio 'et' exponi per istam †quod quo modo sumitur exclusive.†³

Ad 1.3.3.2.2 Ad aliud dicendum est quod haec 'sedens sum⁴ ego' non qualicumque <modo> est incongrua, sed est incongrua intelligendo hoc pronomen 'ego' in apposito pro substantia mera abi<ec>ta qualitate acquisita per demonstrationem <et> intelligendo verbum [[demonstrat]] substantivum <***>,⁵ et non [177] solum est incongruitas propter genitivationem<nem> [[sub]] talis substantiae,⁶ †quarum substantiarum una non est semper nata ad alteram†.⁷

Ad 1.4 Ad ultimum dicendum est quod non est consequentia⁸ 'canis currit, ergo caeleste sidus currit', sed est illud solum sumpta hac voce 'canis' pro altero eius significato, nec sequitur quod⁹ ita actu geminato quodlibet inferitur nisi addatur quod illud <quod>¹⁰ proponitur habere vim inferentis¹¹ sit unum unitate requisita contradictioni, quae unitas requiritur ad hoc quod aliquid sit principium habitudinis. /156vB/

¹ perimitur – numerata] *quin numerata ex iterata ortum sit nullus dubito; quid reliqua faciam nescio* : perimitur. Tunc - numerata Perger.

² copulative – copulativam – copulativam] collective – collectivam – co^m C.

³ istam (i^a vel i^{ia} C) quod – exclusive] istam 'id est', quo modo sumitur expositive vel *sim. scribendum esse videtur* : (loco eius quod est istam 'id est', Perger 'ita <quod>' coniecit, quae lectio mihi minus textui convenire videtur).

⁴ sum] est C; *item supra in ratione ad quam respondetur. Praeter locum Petri Heliae ibi laudatam ad solutionem intelligendam etiam adducendus est, ut recte monet Perger, P.H. 923-24 Reilly.*

⁵ <***>] <non ut est copula tantum sed ut significat meram substantiam> Perger e.g.

⁶ substantiae] <sed quia sic significantur duae substantiae> addendum proposuit Perger.

⁷ nata ad alteram] nata ad a(liu)m C : unita ad alteram *cj.* Perger.

⁸ consequentia] congrua C : <bona> *add.* Perger.

⁹ nec sequitur quod Perger] non sequitur post C.

¹⁰ illud <quod>] <inferens> illud Perger.

¹¹ vim inferentis] licet inferentis C : licet inferens *ed. princeps & Perger.*

Quaestio 9

Quaeratur utrum terminus aequivocus contrahitur per mediate¹ <adiunctum> ad alterum eius significatum.

1. Et quod sic probatio:

1.1 Quia haec dictio 'amor' est aequivocum ad nomen et ad verbum, tamen sic dicto 'amor est bonus' contrahitur ad nomen per praedicatum, et tunc sic contrahitur ei mediate adiuncto; ergo aequivocum contrahi potest per mediate adiunctum.

1.2 Item. Per Boethium in Divisionibus² sic dicto 'canna Romanorum sanguine sorbuit plenus' hic contrahitur 'canna' ad sexum <masculinum> per hanc dictionem 'plenus' positam ex parte praedicati, ut ad unum eius significatum tamquam ad flumen; sed 'canna' est aequivocum ad flumen et calamum; ergo terminus aequivocus contrahi potest per mediatum.

1.3 Item. Aristoteles in secundo huius³ dicit quod 'hoc' est aequivocum ad casum nominativum et ad casum⁴ accusativum, et per ipsum ibidem 'est' et 'esse' faciunt differentiam per hoc quod sic dicto 'hoc est' statim⁵ contrahitur ad nominativum casum, et sic dicto 'hoc esse' contrahitur ad accusativum casum; cum ergo 'est' et⁶ 'esse' differunt per hoc quod diversimode sumuntur, sequitur quod extremum aequivocum contrahi potest per mediatum.

1.4 Item. 'Animal' est aequivocum ad accusativum et nominativum casum. Sic tamen⁷ dicto 'animal esse' ly 'animal' est accusativi casus; sed sic dicto 'animal est' est nominativi casus; ergo sic contrahitur.

1.5 Item. Per Priscianum 'Ajax venit ad Troiam, Ajax fortiter pugnavit',⁸ dubium est de quo Aiace fit sermo; tamen sic dicto 'Ajax venit ad Troiam, et [178] idem fortiter pugnavit' determinatum est de certo, et certum est de quo fit sermo;⁹ ergo etc.

2. Ad oppositum:

2.1 Si[c] terminus aequivocus per mediate adiunctum posset contrahi ad alterum eius significatum, ergo propositio quae est multiplex non distinguenda;

¹ mediate] vel mediatum C.

² Boeth. Divis. p. 46 Magee = PL 64: 890B

³ Arist. SE 14.173b34-38

⁴ casum - casum] ca⁹ - ca⁹ (i.e., stricte interpretando, casus - casus) C.

⁵ statim] <'hoc'> ut auctore Pergero addamus vix necesse est, cum subintelligi possit.

⁶ et] ad C.

⁷ tamen] tantum C.

⁸ Ajax - Troiam] Agax venit ad Troiam secundum quod fortiter pugnavit C. Correxī ex Prisc. Inst. 17.9.56. (Quoad orthographiam: similiter infra Agace et Trogam, sed Ajax praebebat C.)

⁹ de quo fit sermo] de quid sermo C.

consequens falsum, ergo antecedens; quoniam sic dicto 'canis currit' cum hoc quod hoc praedicatum 'currere' conveniat uni significato eius, ut latrabili animali, sequeretur quod 'canis' solummodo staret pro eo, et per consequens non esset distinguenda.

2.2 Item. Possibile est intelligere per hanc voce<m> 'canis' aliquod aliud significatum, et similiter possibile est per intellectum isti significato attribuere actum currendi, quamvis falso; cum ergo quemlibet intellectum sive verum sive falsum contingit per vocem significare, ergo intellectum istum contingit per vocem significativam significare, non nisi per istam 'canis currit', ut videtur; sed hoc non contingeret si aequivocum contraheretur per mediate adiunctum; ergo etc.

3.1.1 Ad quaestionem dicitur quod aequivocum contrahi non potest per mediate adiunctum per se loquendo, per accidens¹ tamen potest. Et hoc ponunt sic: quamvis enim significata termini aequivoci aequivocantur sub voce ipsa, tamen sub modis significandi ipsius vocis univocantur. Verbi gratia, quamvis significata huius termini 'canis' aequivocantur sub hac voce, univocantur tamen sub modis significandi grammaticalibus istius termini, nam genus, casus, numerus et tales modi significandi grammaticales univoce reperiuntur in hoc quod dico 'canis' ut stat pro uno significato² et alio, et consimiliter <de>³ aliis terminis aequivocis. Sic ergo dic<t>o 'canna Romanorum <sanguine>⁴ sorbuit plenus' vel 'amor est [est] bonus', cum modi significandi utrobique reperiantur univoce, modus significandi in praedicato per se contrahit modum significandi in subiecto, ut genus masculinum a parte praedicati contrahit ly 'canna' per se ad masculinum genus, et quia sub isto sensu repraesentatur unum significatum, ut flumen, et non reliquum, ideo per accidens⁵ contrahitur subiectum ad unum⁶ significatum; et ideo contractio per se fit in modis significandi, per accidens autem in significatis.

Et per illud solvuntur omnes rationes. [179]

3.1.2 Sed contra.

3.1.2.1 Contrahens generaliter est principium intelligendi contractum, nam contractio est ex hoc quod aliquid contractive⁷ intelligitur sub ratione alterius intellectus communis,⁸ ut intelligendo hominem sub ratione albi; necesse est ergo ex contrahente et contracto fieri unum secundum [[unum]] intellectum.

¹ accidens *Perger*] a(ntecede)ns C : consequens *ed. princeps*.

² uno significato] uno significata C.

³ <de> *add. Perger*.

⁴ <sanguine> *add. Perger*.

⁵ accidens *Perger*] a(ntecede)ns C : consequens *ed. princeps*.

⁶ unum] ultimum C.

⁷ contractive *Pergero suadente haesitans recepi*] co()tive C.

⁸ communis] communus (!) C.

Cum ergo distans secundum quod huiusmodi non facit unum secundum intellectum cum eo a quo distat, distans ab aliquo secundum extremum, sive sit significatum sive modus significandi, ipsum †modaliter†¹ potest contrahere; modus ergo significandi in praedicato subiectum contrahere non potest nec modaliter /157rA/ nec realiter.

3.1.2.2 Item. Mediate adiunctum nullum significatum aufert ab eo cui sic adiungitur, nam sic dicendo ‘homo est mortuus’ ‘mortuum’ significatum hominis non aufert; cum ergo terminus aequivocus significat plura actualiter et sub propria ratione, sicut terminus univocus significat unum, mediate adiunctum nullum significatum tollit ipsius termini aequivoci, sicut nec univoci; sed terminum aequivocum contrahere non posset ut solum unum significatum importaret nisi alia significata ipsius auferret; ergo aequivocum non potest contrahi per mediate adiunctum.

3.1.2.3 Praeterea. Contrahere aequivocum ad unum significatum est ipsum distrahere ab aliis; cum ergo mediate adiunctum non potest distrahere ab eo cui sic adiungitur, quia distrahens est principium intelligendi distractum quemadmodum² contrahens ipsum contractum†, ergo etc.

3.2 Propter hoc dicendum est aliter ad quaestionem quod aequivocum nec per se nec per accidens potest contrahi per mediate adiunctum, ita sc. quod quantum est de vi sermonis repraesentet³ unum significatum; et hoc quia sic sequeretur quod mediate adiunctum aliquod significatum termini aequivoci auferret, et etiam quia quod aliud contrahit facit unum conceptum cum contracto, quod non facit mediate adiunctum; modus ergo significandi in praedicato modum significandi in subiecto non potest contrahere nec specificare eo quod distant secundum extremum, cum verbum⁴ significans per modum distantis †intendat†⁵ et specificans et specificatum cedunt in idem secundum intellectum simplicem.

Est tamen intelligendum quod quia in sermone mediante quo conceptiones unius innotescunt alteri requiritur congruitas et conformitas in modis significandi grammaticalibus – aliter enim non causarent intellectum perfectum in animo audientis, eo quod verum et falsum et etiam perfectum prius supponit [180] congruum, et etiam aequivocum, nam sub eisdem modis significandi grammaticalibus importat omnia sua significata, quia non sub eodem genere, sicut ‘canna’ sub masculino genere importat unum significatum, ut flumen, sub

¹ modaliter] nullo modo *vel sim. sensus requirere videtur.*

² quemadmodum Perger (*addens: “intellige: quemadmodum contrahens est principium intelligendi ipsum contractum”*)] quod aliud C.

³ repraesentet] repraesentat C.

⁴ verbum] verbis C.

⁵ intendat] *vel incendat* C : ince[n]dat Perger; *idem cedunt quod sequitur in cedant mutandum censet.*

feminino importat reliquum, et¹ similiter contingit de aliis — hinc est quod \quando/ aliquod praedicatum determinati modi significandi, ut determinati generis et casus,² attribuitur termino aequivoco in hoc modo significandi confuso, [et]³ ad hoc quod sermo fiat congruus accipimus subiectum respectu talis praedicati sub eodem modo significandi, et per consequens pro tali significato cui competit talis modus. Et ideo sic dicendo ‘canna sorbuit plenus’ ad hoc quod sermo fiat congruus accipimus ly ‘canna’ sub sexu masculino, et quia sub hoc sexu solum significat flumen, ideo ipsum accipimus solummodo pro isto significato, non quia ly ‘canna’ respectu huius praedicati ‘plenus’ solummodo hoc significet <de> virtute⁴ sermonis, quia omnia quantum est de se significat quemadmodum si poneretur per se, sed ipsum sic accipimus propter congruitatem et perfectionem sermonis habendam, et ideo quod sic accipimus non est ex parte vocis sed ex parte nostra. Similiter dicendum est de ista ‘amor est bonus’ et de aliis.

Per hoc ad responsiones:⁵

Ad 1.1 Ad primum patet quod sic dicendo ‘amor est bonus’ ly ‘amor’ virtute praedicati non contrahitur ut accipiat prout nomen est, immo quantum est de virtute sermonis adhuc aequivocum est ad hoc quod sit nomen vel verbum, accipitur tamen ‘amor’ respectu talis praedicati prout nomen est quia ut sic est sermo congruus.

Ad 1.2 Consimiliter dicendum ad aliud quod ly ‘canna’ quantum ex se et de virtute sermonis significat duo, sc. flumen et calamum, accipitur <tamen> pro uno eius significato, ut pro flumine, propter congruitatem sermonis habendam.

Ad 1.3 Consimiliter ad tertium quod dicitur secundo Elenchorum dicendum quod sive dicatur ‘hoc est’ vel ‘hoc esse’ semper ly ‘hoc’ quantum <est> de virtute sermonis potest accipi pro nominativo casu vel accusativo, sic tamen dicto ‘hoc est’ ut habeamus congruitatem et intellectum perfectum ipsum solum accipimus in nominativo casu, et sic dicto ‘hoc esse’ accipimus in accusativo, unde ‘est’ et ‘esse’ de virtute sermonis non faciunt differentiam sed quoad acceptionem nostram.

Ad 1.4 Consimiliter dicendum ad hoc quod dico ‘animal’ respectu huius verbi ‘est’ et ‘esse’. [181]

Ad 1.5 Ad ultimum dicendum quod sic dicto /157rB/ ‘Aiax venit ad Troiam et idem fortiter pugnavit’ ly ‘idem’ non sic contrahit Aiace[m] ut solum significet unum sed aliunde facit⁶ suam contractionem, nam sic dicto ‘Aiax venit ad

¹ et] *fortasse delevit C.*

² casus] *casis C.*

³ et] *vel delendum censuit Perger, vel tunc vel quod (quo quod supra positum repeteretur) scribendum.*

⁴ virtute] *virtuti C.*

⁵ responsiones] *an rationes scribendum?*

⁶ aliunde facit] *alium defacit C.*

Troiam et Ajax fortiter pugnavit¹ dubium est utrum secundus actus referatur ad eundem Aiace[m] ad quem refertur primus actus vel non. Quando tamen additur ly 'idem' sic dicendo 'et idem fortiter pugnavit' significatur actus secundus referri ad eundem Aiace[m] ad quem refertur actus primus. Unde non significat Aiace[m] accipi pro uno nec ipsum contrahit ad unum significatum, sed denotat actum secundum referri ad eundem ad quem actus primus habet referri. Unde <ante> adventum² eius quod est 'idem' potuit referri ad eundem Aiace[m] vel ad alium quantum est de virtute sermonis, sed adiuncto hoc quod dico 'idem' necessario referuntur ad idem.

Contra illud posset argui: si propter congruitatem sermonis aequivocum accipitur pro uno significato et non pro alio respectu actus praedicati nulla facta distinctione multiplicis, ergo, ut videtur, propter veritatem habendam in sermone aequivocum accipiendum est pro uno significato nulla facta distinctione. Consequentia patet, quoniam non minus comparatur sermo ad verum vel falsum quam ad congruum. Sed consequens est falsum, ergo antecedens.

Ad illud dicendum quod consequentia non valet. Et ratio est quoniam perfectio sermonis aequaliter³ salvatur in oratione vera vel falsa, adhuc enim perfecta est ista 'homo est asinus' sicut ista 'homo est animal', sed tamen perfectio sermonis non aequaliter salvatur in congruo et in incongruo, quoniam perfectio praesupponit congruum, et ideo ut habeatur perfectio sermonis sermo est accipiendus ut congruus est, non tamen oportet ut accipiat[ur] <ut> verus <est>.

Quaestio 10

Quaeratur utrum terminus aequivocus contrahi possit⁴ per aliquid immediate adiunctum.

1. Quod sic probatio:

1.1 Nam istae propositiones 'Socrates currit' et 'hic⁵ Socrates currit' non idem significant, et hoc quia ista '<hic> Socrates currit' determinatoris intellectus est quam⁶ ista 'Socrates currit', quod non esset nisi ly 'Socrates', [182] quod est aequivocum contraheretur per hoc pronomen 'hic' immediate⁷ adiunctum.

1.2 Item. Si non posset contrahi per immediate adiunctum, ergo cognomina superflue adderentur. Consequentia patet, quia cognomina adduntur propriis

¹ pugnavit] p pugnatur C.

² adventum] adenventum(!) C.

³ aequaliter] et qualiter C.

⁴ possit *Perger*] posset C.

⁵ hic] haec C.

⁶ quam] quantum C.

⁷ immediate] in me()ta C.

nominibus ad discretionem in eis faciendam; sed si nomen aequivocum non posset contrahi per immediate adiunctum, cognomen adiunctum immediate proprio nomini nullam discretionem faceret eo quod ipsum in nullo contraheret; sic ergo dicto 'Robertus Grammaticus (vel: Musicus) currit' non esset discretior intellectus quam dicendo absolute 'Robertus currit'; superflue ergo adderetur cognomen proprio nomini.

1.3 Praeterea. Si non posset contrahi, ergo tanta est multiplicitas in uno sensu multiplicis quanta esset in toto multiplici, et si hoc, unus sensus multiplicis esset distinguendus et ipsum multiplex; quod est inconueniens, quia sic esset procedere¹ <in> infinitum.

1.4 Item. Possum intelligere aequivocum pro altero eius significato solum respectu alicuius praedicati; sed istum intellectum² non possum significare data hypothesi; ergo hypothesis est falsa. Probatio³ assumpti, nam [per ista aequivocationem seu] per ipsam <vocem> aequivocam ipsum intellectum non possum significare eo quod aequaliter respicit sua significata cum ponitur absolute, nec etiam <per> aliquid sibi immediate adiunctum poterit haec vox /157vA/ ad illud significatum solum contrahi; quare ergo per consequens nullo modo potero illum intellectum alteri significare; quod est inconueniens, quia sic frustraretur sermo a suo fine,

1.5 Praeterea. Per Aristotelem in libro Topicorum⁴ 'album' est aequivocum ad album in colore et ad album in voce; sic tamen dicto 'album in colore' solum stat pro altero istorum; ergo etc. Similiter 'multum' est aequivocum ad multum in aere et ad multum in aqua; sic tamen dicto 'multum in aere' determinatur ad unum tantum.

2. Ad oppositum:

2.1 Contractio solummodo est determinatio alicuius intellectus communis potentialiter se habentis ad multa, et hoc sive loquamur de contractione quae fit per mediata vel per immediata;⁵ sed terminus aequivocus respicit sua significata actualiter et non potentialiter, ut patet ex praedictis; ergo termini aequivoci nec est possibilis contractio per mediate adiunctum nec per [183] immediate adiunctum. Et ratio potest confirmari, quia nihil contrahitur ad id quod habet in actu, sed terminus aequivocus habet sua significata in actu; ergo etc.

2.2 Item. Possum <aliquid>⁶ intelligere per unum aequivocum, ut puta per 'canem' pro omnibus suis significatis respectu alicuius praedicati sub proprietate alicuius unius significati, ut sub ratione animalis latrabilis, hoc enim

¹ procedere] praecedere C.

² istum intellectum] ista intellecta C.

³ probatio] propositio C.

⁴ Arist. Top. 1.15.106b6-8

⁵ per immediata] inpermediata C.

⁶ <aliquid> add. Perger.

possum intelligere quamvis falso modo; istum ergo intellectum possibile est per vocem significare; non per aliam quam per istam 'canis latrabilis currit'; sed si ly 'canis' virtute determinationis huius 'latrabilis' sibi immediate adiunctae contraheretur ad unum significatum, hunc intellectum per istum sermonem non significarem;¹ ergo etc.

2.3 Item. Non minus actualiter et essentialiter comparatur terminus aequivocus ad sua significata quam terminus univocus ad unum significatum; sed nihil immediate adiunctum termino univoco aufert eius significatum, ergo nihil immediate adiunctum termino aequivoco aufert ab eo aliquod eius significatum. Probatio² minoris, quoniam determinatio distrahens³ – de qua⁴ magis videtur – immediate adiuncta⁵ termino univoco eius significatum non aufert, ut sic dicendo⁶ 'homo mortuus'; ergo nec aliqua alia determinatio.

Huic⁷ potest dici quod 'homo mortuus' aufert significatum hominis, quia diminuit, nam aliter sequeretur 'homo mortuus, ergo homo', quod tamen negat Aristoteles.⁸

Sed contra hoc procedit responsio. Cuius probatio⁹ est: nam distractum respectu distrahentis non est distractum,¹⁰ nam si sic, tunc esset distractum antequam distraheretur, quod est inconveniens; ergo significatum distracti absolute manet respectu distrahentis. Aliter \enim/ sic dicto 'homo mortuus' non [[per]] esset oppositum in adiecto; distrahens ergo solummodo distrahit respectu tertii et non absolute, et ratio huius est quia distractum¹¹ sub ratione distrahentis intelligitur, non absolute sed respectu tertii. Significatum ergo distracti †solummodo† manet et¹² absolute, et sic distrahitur respectu tertii, 'et ideo respectu tertii non contingit [respectu] inferre ipsum simpliciter loquendo. Determinate ergo distrahens non aufert significatum termini univoci.

Praeterea. Determinatio immediate adiuncta termino aequivoco ipsum non contrahit ut solum stat pro uno eius significato nisi alia significata ab eo possit auferre. Sed si hoc, ergo magis esset distractio termini aequivoci quam eius contracti<o>.

3. Ad quaestionem hanc dicitur diversimode. [184]

¹ significarem *Perger*] significaret C.

² probatio] propositio C.

³ distrahens] *vel* distractionis C.

⁴ qua] eo quod C.

⁵ adiuncta *Perger*] adiunctum C.

⁶ dicendo C, *ut mihi visum est*; dicto *ut Pergero*.

⁷ huic] ad hunc C.

⁸ *Arist. Int. 11.21a21-23*

⁹ propositio] probatio C.

¹⁰ distractum] distractio C.

¹¹ distractum] distrahens *cj. Perger*.

¹² †solummodo† manet et] solummodo manet [et] *Perger*.

3.1.1 Uno modo quod potest contrahi per immediate adiunctum, et hoc sic ponunt: in termino aequivoco possumus¹ tria significare, sc. vocem ipsam² et significandi rationem et significata; sed vox ipsa singularis est, et ideo non potest contrahi eo quod contractio est alicuius communis in minus. Ratio significandi singularis est et appropriata significato, et ideo quot sunt significata tot \sunt/ rationes significandi, vox tamen \ut/ refertur ad significata ut est signum /157vB/ sic quandam communitatem habet ad ipsa significata, et omne commune determinari potest in quantum huiusmodi; ideo vox aequivoca ut refertur ad significata posset contrahi ad unum significatorium, et ideo <si> aliquid immediate adiungatur termino aequivoco contrahens terminum <ad> alterum³ significatorum vel disiunctorum solummodo stabit pro isto significato. Et si sic quaeratur "A quo habet terminus aequivocus <hoc>?", dicunt quidam quod ex eo quod est ex voluntate ipsius imponentis, unde sicut ex <im>positione habet quod cum per se ponitur absque contractione significat plura, sic ex voluntate habet imponentis quod <si> aliquid pertinens ad suum significatum sibi immediate adiungitur solum significabit unum.

3.1.2.1 Contra illud potest argui. Primo contra radicem positionis, et⁴ dicitur quod vox ut refertur ad significata est communis, quoniam vox ut refertur ad significata est signum. Sed, ut patet <ex> praecedentibus, vox in quantum signum plurificatur et variatur ad plurificationem et variationem significatorum, quia variato uno relativorum variatur et reliquum. Non ergo ut sic habet communitatem ad significata.

3.1.2.2 Contra aliud quod dicitur quod hoc habet ex voluntate imponentis: quia per eandem rationem per quam haberet ex voluntate imponentis quod per aliud immediate adiunctum conveniens alteri significatorum quod solum staret pro uno significato, per eandem rationem posset hoc habere respectu eiusdem determinationis sibi mediate adiunctae. Cum ergo hoc non habeat ex impositione, ergo nec primum.

3.1.2.3 Praeterea. In nomine aequivoco sola est communitas vocis ad significata ita quod nullus intellectus; et vox, cum sit singularis, contrahi non potest.

3.1.2.4 Praeterea. Si sic, sequetur⁵ quod non quilibet intellectus posset per vocem significari, quoniam possibile est intelligere omnia significata termini aequivoci sub ratione proprietatis alterius significati, quamvis falso; quod non posset significari data hypothesi.

---

¹ possumus] possumus C.

² ipsam] illam C.

³ terminum <ad> alterum] tantum alteri (sic!) C.

⁴ et] quod *Perger*, quo recepto sensus quidem apertior fit, sed textus traditus ad eundem sensum faciendum legi posse mihi videtur.

⁵ sequetur] sequeretur *Perger*.

3.2.1 Aliter dicitur ad quaestionem quod terminus aequivocus per immediate adiunctum potest contrahi ad alterum significatorum. Quod ipsi declarant sic: [185] quia inconueniens videtur auferre finem sermonis [tollit],¹ ut patet ex praecedentibus, quoniam possum intelligere terminum aequivocum solum pro uno eius significato respectu alicuius praedicati. Istum intellectum non possum significare sumendo terminum aequivocum absolute, †certum quod† non aequaliter repraesentet² omnia significata, nec per aliquid immediate adiunctum termino aequivoco (et suppono quod significatis nominis aequivoci non esset alia vox imposita); sequitur ergo quod nullo modo intellectum meum determinate possum significare, et sic frustraretur sermo a suo fine.

Videtur ergo esse dicendum quod aequivocum possit³ contrahi per immediate adiunctum. Modus enim ponendi istorum est iste secundum Petrum Heliae:⁴ non obstante quod 'Petrus' per se positum, cum sit nomen, significat substantiam cum qualitate, et etiam hoc pronomen 'ego' significat eandem substantiam, sic tamen dicto 'ego Petrus' ly 'Petrus' solam qualitatem importat et hoc pronomen 'ego' substantiam, et ideo in hoc aggregato 'ego Petrus' non est substantia geminata, sed hoc totum aggregatum 'ego Petrus' importat unum conceptum completum, ut conceptum Petri, quia substantiam Petri cum qualitate. Consimiliter dicunt ex parte ista: sic dicto 'canis' non obstante quod terminus aequivocus significat sua significata vel sua supposita omnia actualiter sub propria ratione et distincta quando per se ponitur, tamen quando aliquid ei adiungitur immediate conueniens uni significatorum per totum illud aggregatum ex isto et termino aequivoco significatur vel habetur intellectus unius determinatus et completus, illius sc. significati cui conuenit illud adiunctum, — ita sc. quod per a<d>iunctum habetur illud quo<d> significatur, et hoc tunc ab aliis significatis distinguitur, per terminum autem aequivocum significatur illud quod ab aliis significatis distinguitur et ita [[non est hic]] per terminum aequivocum sic contractum habetur intellectus determinatus et distinctus illius significati.

Si arguitur contra sic dicentes "Sic dicto 'ego Petrus' ly⁵ 'Petrus' in hoc aggregato, cum sit nomen, adhuc significat substantiam cum qualitate", ipsi dicunt quod prout ponitur in hoc aggregato non habet⁶ significare intellectum distinctum sibi⁷ nec est sic intelligendum quod alteri parti ex isto toto aggregato habetur intellectus unus nominis [et non plures], nec est tenendum quod sint

¹ tollit] <sed qui negat quaestionem finem sermonis> tollit *cj. Perger.*

² certum — repraesentet] certum <est> quia <aliter> repraesent<ar>et *cj. Perger.*

³ possit *Perger*] posset C.

⁴ *Petrus Helias, Summa p. 973 Reilly.*

⁵ ly] hic C.

⁶ habet] est C.

⁷ sibi] *lectio incerta.*

duae¹ dictiones, sed hoc totum 'ego Petrus' est una dictio, unum nomen, et intellectum unum nominis importans, cuius partes (ut sunt² istius /158rA/ aggregati) non significant \aliquid per se/ sicut nec partes nominis compositi, [186] similiter ex parte ista quod sic dicto 'canis latrabilis' totum illud est una dictio importans intellectum unius significati huius aequivoci 'canis' determinate et distincte, et non est tenendum quod sint plures dictiones habentes intellectus distinctos, quemadmodum <nec> in <hoc> aggregato 'ego Petrus'; unde sicut concedunt quod li 'Petrus' non est nomen prout est pars orationis istius, sic ex parte ista sic dicto 'canis latrabilis'.

3.2.2 Contra istam positionem potest argui:

3.2.2.1 Primo quod illa opinio non satisfacit quaestioni. Pone enim haec³ opinio quod sic dicto 'canis latrabilis' totum sicut una dictio significat, et quod neutra pars per se significat, et per consequens 'canis' non <est> nomen aequivocum. Sed quaestio <est> utrum nomen aequivocum per aliquid immediate adiunctum possit contrahi.

3.2.2.2 Item. Si hoc totum sit unum nomen, per consequens in hoc nihil est adiunctum ¶ nisi hoc quod dico aliquid alicui ¶ nomini mediate vel immediate.

3.2.2.3 Item. Si hoc, totum sic sumptum significat <ar> et unum conceptum et non pars eius, ergo erit unius dictionis \sic(?) / simplex significatio, et per consequens nullius⁴ erit contractio.

3.2.2.4 Item. Contractio est alicuius unius intellectus [determinantis vel] manentis determinatio <r apprehensio>, sed intellectus canis in hoc aggregato 'canis latrabilis' non manet determinatio <r>⁵ secundum⁶ hanc rationem.

3.3 Ideo aliter dicendum est ad quaestionem quod contractio termini aequivoci dupliciter potest intelligi: uno modo quod per aliquid immediate adiunctum termino aequivoco terminus ille aequivocus contrahatur per illud adiunctum ad unum significatum ut <sit> significat <ivus> unius et non plurium. Alio modo potest intelligi ut per immediate adiunctum contrahatur terminus aequivocus sic quod omnia sua significata ponat sub ratione adiuncti respectu tertii. Primo modo \non/ potest contrahi, secundo modo potest.⁷

Primum patet: contractio alicuius non fit ad illud quod [\ad/] habet actu; terminus aequivocus omnia significata habet actualiter; ergo etc.

¹ tenendum quod sint duae] sciendum quod sint ii(?) C.

² sunt] sint C.

³ enim haec] haec \enim/ C : *transposuit Perger*.

⁴ nullius] unius C.

⁵ determinatio <r apprehensio> – determinatio <r>] determinatio – <in> determinatio <ne> *Perger*.

⁶ secundum] *lectio incerta* C.

⁷ modo potest] potest modo C.

Item. Contractio est alicuius unius intellectus determinatio<r>¹ apprehensio; sed in termino aequivoco non est intellectus unus communis ad diversa significata, est enim in termino aequivoco sola communitas vocis, quae quidem [187] vox est singularis et una numero nullam communitatem habens ad significata nisi communitatem appellationis solum; ergo vox contrahi non potest.

Item. Quicquid adiunctum terminum aequivocum ad unum significatum contraheret alia significata ab ipso [a] auferret; sed cum significata post impositionem completam sint essentialia termino aequivoco, ergo quodcumque additur mediate vel immediate termino aequivoco sibi erit² accidentale. Et tunc arguo: nullum accidentale perimit substantiale; ergo aliquid adiunctum immediate vel mediate termino aequivoco aliquod eius significatum non potest auferre; ergo etc.

Praeterea. Si sic, aliquis posset intelligere, quamvis falso, quod tamen non posset significare, quia posset intelligere omnia significata termini aequivoci sub ratione proprietatis unius significati.

Secundum patet: sicut enim terminus univocus indifferens est ut ponat suum significatum unum respectu alicuius tertii sub ratione albi vel nigri vel alterius determinationis, adiuncto tamen ei immediate albo statim contrahitur ut intellectum suum, qui unus est, solum ponat sub ratione albi, ut sic dicto 'homo albus currit' – consimiliter terminus aequivocus indifferens est secundum se ut omnia sua significata ponat respectu alicuius tertii sub ratione albi vel nigri, adiuncto tamen ei albo immediate vel nigro, iam omnia significata ponit sub ratione albi solum vel nigri. Unde sic dicto 'canis albus currit', ex quo ly 'canis' significat plura actualiter sicut terminus univocus unum, omnia sua significata ponit respectu albi sub ratione albi, quemadmodum in ha[n]c 'homo albus currit' ly 'homo' ponit unum significatum sub ratione albi. Unde sicut est contractio in termino univoco, sic in termino aequivoco, nisi³ quod in termino univoco solum specificatur unum et contrahitur, in termino autem aequivoco plura, quoniam plura significat, et sicut si ponamus quod aliqua supposita hominis sint alba et aliqua nigra, sic dicto 'homo albus currit' totum ponitur significatum hominis pro suppositis albis, sic ex parte altera si supponamus quod cuiuslibet significati canis aliqua sint supposita alba et aliqua nigra, sic dicto 'canis albus currit' li 'canis' solum ponit omnia sua significata respectu tertii pro suppositis albis cuiuslibet significati. Unde per omnem modum, sicut est contractio in termino univoco unius significati consimiliter in aequivoco plurium significatorum. Sed tamen intelligendum quod sicut 'canis' plura significat, sic 'album' vel alia determinatio sua significata specificat, sed, ut dictum, 'canis' significat unum significatum ac si aliud \non/ significaret, et

¹ determinatio] determinata Perger.

² ergo – erit] aut – sit C. Loco cuius emendationis Perger et – sit scribendum, et simul et ante tunc quod sequitur delendum proposuit.

³ nisi] n(ome)n C.

ideo sic dicto 'canis¹ albus currit' li 'albus' sic specificat unum significatum ac si aliud non specificaret, et ideo haec est distinguenda 'canis albus currit' sicut [188] et ista 'canis currit', et consimiliter ista quantum est de virtute sermonis 'canis latrabilis currit' et alia /158rB/ huiusmodi.

Ad 1.1 Ad primam rationem dicendum quod haec '<hic> Socrates currit' non est determinatoris significationis quam ista 'Socrates currit', unde sic dicto '<hic> Socrates currit' non magis contrahitur li 'Socrates' ut tantum significaret unum, quantum est de virtute sermonis, quam <in> ista 'Socrates currit', unde de vi vocis non magis intelligit audiens illum Socratem de quo intelligit proferens quam alium Socratem; sed quod alium Socratem percipit audiens determinate de quo intelligit proferens, hoc est aliunde quam [[h]] ex significatione sermonis, quia virtute demonstrationis, quae est extra significatum vocis, consimiliter enim significatur hoc pronomine² 'hic'.

Ad 1.2 Ad aliud argumentum dicendum quod cognomen non sic contrahit nomen proprium ut sit significativum³ unius et non plurium, sed contrahit ipsum ipso modo quo dictum est. Et si arguitur: ergo audiens pro<prium> nomen sic contractum ex quo adhuc post contractionem repraesentat omnia significata, quamvis sub ratione illius adiuncti, non perciperet per sermonem illud significat<um> de quo proferens intelligit — dicendum quod quantum est de virtute sermonis audiens non magis percipit unum significatum quam alterum, quia ut sic omnia aequaliter repraesentantur; sed tamen, cum audiens percipit illud cognomen convenire uni significato et non alteri, ex hoc iudicat proferentem sermonem aliud significatum intellexisse, et ista convenientia rei est causa et non significatio sermonis. Si enim illud cognomen non magis conveniret uni significato quam alteri \per se/ non magis intelligeret unum quam alterum, et sicut dictum est de cognomine immediate adiuncto proprio nomini, ita intelligendum est de aliis determinationibus immediate adiunctis aliis terminis aequivocis.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod si sensus multiplicis huius propositionis 'canis currit' exprimeretur sic 'canis latrabilis <currit>',⁴ tunc tot sensus multiplicis haberet ista quot et prima, et ideo per istam non exprimitur sensus multiplicis praecise, sed si aliqua alia vox sit imposita significatis termini aequivoci univoca per quam habet proprie sensus multiplicis exprimi; vel si nulla vox univoca sit eis imposita quae sit \signum/ ipsorum praecise, accipiendum est aliquid commune univocum eis una cum determinatione illa ad exprimendum sensum multiplicis praecise. Unde huius propositionis multiplicis

---

¹ canis] sanus C.

² consimiliter – pronomine] consimiliter – pronominis C. Voces consimiliter enim suspectae.

³ significativum] significatum tantum C.

⁴ <currit> add. Perger.

'canis currit' unus sensus est "latrabile animal currit" praecise, et non iste "canis latrabilis currit", quam<vis> enim 'canis' non possit contrahi ad unum significatum per hanc determinationem 'latrabile', cum sit aequivocum, 'animal' tamen bene potest, cum sit univocum ad istud, nam illa quae sunt aequivoca in uno, ut in inferiori, univocantur in superiori. [189]

Ad 1.4 Ad aliud dicendum quod si[[c]] supponatur quod nulla alia vox correspondeat significatis aequivoci in ratione signi praecise, non <est> \in/conveniensi concedere quod aliquis sit intellectus quem¹ non contingit praecise significare, quia tunc esset aliquis intellectus cuius non esset praecisum signum, et ideo non est mirum quod talis intellectus non possit praecise significari.²

Vel aliter potest dici quod quamvis nulla alia vox significatis esset imposita, possunt tamen habere communius univocum³ eis, quod quidem per huius<modi> determinationem potest contrahi quamvis aequivocum non possit,⁴ sic enim 'corpus' est univocum⁵ ad ista significata 'canis'.

Ad 1.5 Ad aliud dicendum quod sic dicto 'album in voce' vel 'multum in aere'⁶ non est contractio aequivoci, quia album et multum non sunt pure⁷ aequivoca, sed possunt dupliciter accipi: vel quoad logicum vel quoad naturalem. <Quoad naturalem> sunt aequivoca, sed quoad logicum simpliciter sunt univoca. Ratio huius est ista: 'album' enim significat unum primo, unam intentionem faciens⁸ in anima. Sed tamen quia illud unum diversimode habet esse in voce et in colore, ideo naturalis considerans ipsas res secundum quod sunt dicit 'album' significare illud aequivoce. Quia tamen logicus non considerat res secundum quod sunt sed secundum quod faciunt intentiones⁹ in anima, ideo dicit 'album' significare unum, eo quod illud quod significatur¹⁰ per 'album' unam intentionem facit apud animam; et ideo 'album' est simpliciter aequivocum apud logicum. Et similiter dicendum est de 'multo'.

Et sic patet ad ultimum.

---

¹ quem] quam C.

² possit praecise significari *Perger*] possumus praecise significare C.

³ univocum *Perger*] aequivocis C.

⁴ possit *Perger*] posset C.

⁵ univocum *Perger*] aequivocum C.

⁶ aere] ehere C.

⁷ pure] penes C : penitus *Perger*.

⁸ faciens] patiens C.

⁹ intentiones] detentiones C.

¹⁰ quod significatur] consignificatur C.

Quaestio 11

Quaeratur an distributio semel posita distribuat terminum aequivocum simul pro suppositis cuiuscumque significati.

1. Et quod sic probatio:

1.1 Distributio [...] reducit ad actum omnia quae sunt in respectu tertii, cuiusmodi sunt omnia supposita cuiuscumque significati; ergo distributio distribuit terminum aequivocum pro omnibus suis significatis.

1.2 Item. Quaero: aut distribuit simul pro omnibus suppositis cuiuscumque significati aut non. /158vA/ Si sic, habetur propositum. <Si non,>¹ aut distribuit ipsum pro omnibus suppositis unius significati tantum, aut pro nullis; non pro nullis, quia sic frustra adderetur signum termino aequivoco, nec solum pro suppositis unius [190] significati, quia qua ratione unius significati et ea ratione omnium significatorum, quoniam omnia significata aequaliter se offerunt distributioni[s]. Relinquitur ergo quod primum manet.

1.3 Item. Agens secundum rationem potest proportionari agenti secundum naturam eo quod ars imitatur naturam in quantum potest, sicut patet in secundo Physicorum;² sed agens naturale simul et una actione potest agere in diversa passa, sicut ignis agit simul in diversa combustibilia, similiter sol agens in lutum et in glaciem; ergo agens rationis. Sed huiusmodi agens universale est signum distributivum, quoniam ab eo est distributio perfecte, ergo distributio<ne quae> fit ex parte sua [vel]³ simul potest distribuere diversa significata.

Ad illud potest dici quod signum, quod est agens rationis, non imitatur quodcumque agens naturale, sed solum illum intellectum ad quem reducit⁴ tamquam instrumentum ad causam, et quia unus intellectus simul non potest plura intelligere, ideo nec signum potest plura significare.

Sed contra. Si vox sequeretur intellectum unum, ut dicitur, cum intellectus unus non \potest/ plura ut plura intelligere, ergo nec vox una posset plura ut plura sunt significare, et sic periret aequivocatio; ergo necesse \est/ actionem signi distributivi imitari actionem unius intellectus intelligentis.

1.4 Item, ad principale. Negatio una et eadem unico actu negandi simul negat plures dictiones, veluti subiectum \et/ praedicatum; tamen negatio est agens rationis sicut et signum; ergo signum potest plura distribuere. Maior patet, quoniam sic dicto 'nullus homo est asinus' simul praedicatum et subiectum confunduntur a negatione confuse et distributive.

2. Ad oppositum.

¹ <si non> add. Perger.

² Arist. Ph. 2.2.194a21-22. Auctoritates ed. Hamesse 2.60 p. 145.

³ quae inseruit & vel exclusit Perger; ego deinde distributio<ne> conieci.

⁴ ad quem reducitur] reducitur ad quem C.

2.1 Distributio est dispositio ipsius distribuibilis; cum ergo in termino aequivoco sunt plura distribuibilia, ergo plures erunt distributiones; non ergo signum unica distinctione distribuit pro suppositis cuiuscumque significati. Et ratio confirmatur per hoc quod distributio et distribuibile referuntur relative, et in talibus multiplicato uno reliquum multiplicabitur.

2.2 Item. Distributio est divisio alicuius unius intellectus in multa; sed omnis divisio una incipit ab uno¹ et terminatur ad multa; ergo omnis distributio una terminatur ad multa; cum ergo in termino aequivoco nihil est unum ibi praeter solam vocem, quae \est/ singularis, non recipit supra se distributionem; ergo non distribuit unica distributione pro suppositis cuiuscumque significati.

2.3 Item. Si sic, ille paralogismus 'omnis canis currit etc.' non peccaret in forma sed in materia. Consequentia[m] patet, quia tunc maior esset falsa, et [191] ibi regulata² esset [as]sumptio sub minoris,³ et medium esset unum; quod falsum est.

3. Ad quaestionem potest dici quod distributio simul distribuit pro suppositis cuiuscumque significati, sed tamen non unico actu distribuendi sed diverso,⁴ nec copulative sed inconiuncte⁵ et sine quacumque habitudine.

Primum patet: Quia cum omnia significata aequivoci aequaliter se offerunt distributioni, qua ratio<ne> signum distribuit pro suppositis unius significati eadem ratione[m] et <pro> omni.

Secundum patet: Cum actio agentis recipiatur in passo, quot sunt passa primo ab aliquo agente simul tot erunt actiones, nam non est possibile aliquid agere in plura simul et semel eadem actione nisi ista plura habeant rationem unius passi; cum ergo in termino aequivoco sint plura significata ut plura, quibus nihil est commune in ipso nisi sola vox quae significans est ipsa plura significata, rationem unius distribuibilis habere non possunt, et ita quot \sunt/ significata tot sunt distribuibilia primo et etiam passa, et per consequens tot distributiones. Unde sicut terminus aequivocus sua significata importat alio actu significandi et alio, similiter signum distributivum alio actu distribuendi et alio ipsum distribuit.

Tertium, sc. quod non copulative: Quia sicut aequivocum significat unum significatum ac si non aliud significaret, et sicut sine omni habitudine, sic signum distributivum pro suppositis unius significati distribuit ac si pro suppositis alterius significati non distribueret. Et haec est ratio quare haec est distinguenda 'omnis canis currit' sicut haec 'hic canis currit'.

---

¹ uno] una C.

² ibi regulata] irregulata C.

³ sumptio sub minoris (i.e. *subsumptio minoris sub medio*)] assumptio sub minoris C : assumptio sub<iecti in> minore vel assumptio minoris sub medio Perger.

⁴ diverso] diversis *malim*.

⁵ inconiuncte] etiam distributione C.

Per hoc ad rationes. /158vB/

Ad 1.1-2 Ad primas duas patet per praedicta, quoniam pro omnibus suppositis distribuit, non tamen unico actu distribuendi.

Ad 1.3 Ad tertium dicendum quod agens¹ naturale unica actione simul non agit in plura nisi quatenus habent rationem unius passi; unde quod [quod] ignis simul agit in plura combustibilia, hoc est quia² aliqua una natura reperitur in illis ratione cuius habent rationem unius passi; et consimiliter se habent glacies³ et lutum respectu actionis solis,⁴ sed quod ex actione solis in⁵ glacie et luto consequuntur diversi effectus, hoc accidit per se actioni solis, ut quod glaciem [192] dissolvit et lutum constringit, hoc per accidens, quia propter diversas dispositiones istorum.

Ad 1.4 Ad ultimum illius partis dicendum quod negatio non negat praedicatum et subiectum simul confuse et distributive unico actu negandi, nisi⁶ per rationem actus communis qui primo negatur ab ea, ut compositionis; in hoc enim quod negat compositionem praedicati cum subiecto per accidens negat extrema.

Ad 2 Ad rationes alterius partis patet per iam dicta.

Ad 2.1-2 Primae enim duae probant quod signum universale non distribuit pro suppositis cuiuslibet significati unico actu distribuendi, quod est concessum.

Ad 2.3 Ad ultimum dicendum quod bene procederet si terminus aequivocus copulative distribueretur pro suppositis diversorum significatorum, cuius oppositum prius dictum est, quoniam signum distributivum sic distribuit pro suppositis unius significati ac si pro suppositis alterius non distribueret, et ideo ista 'omnis canis currit' nec est simpliciter vera nec falsa, et distinguenda quemadmodum ista 'canis currit'.

---

¹ agens] acc(ide)ens C.

² quia *Perger*] quod C.

³ glacies] clacies C.

⁴ solis] solum C.

⁵ in] non C a.c., *nescioquid* C p.c.

⁶ nisi] non C.

Quaestio 12

Quaeratur circa \secundum/ modum aequivocationis utrum aliqua vox analoga unum significare possit¹ proprie et aliud improprie.

1. Et quod non probatio.

1.1 Nomen analogum operatur multipliciter aequivocationis; sed nomen operans huiusmodi multipliciter significat plura aequae primo; vox ergo analoga non significat unum proprie et aliud transumptive,² sed omnia aequaliter.

1.2 Item. Per Philosophum in libro Praedicamentorum; ibi <de>terminat Philosophus de vocibus significat<iv>is, et tamen non facit aliquam mentionem de huiusmodi analogo significante unum per prius et aliud per posterius, sed solum de aequivocis et de univocis et denominativis; signum est ergo quod nullum est nomen analogum.

1.3 Praeterea. Si vox analoga unum significaret proprie et aliud improprie, hoc non esset nisi propter maiorem convenientiam vocis significantis ad rem significatam proprie quam ad [[ad]] rem significatam improprie; sed <hoc> est inconveniens, quia sic sequitur quod vox esset signum rei propter aliquam eius convenientiam ad ipsam \rem/ significatam, et sic non esset signum ad placitum [193] nec imponens vocem ad significandum imposeret ad placitum sed motus convenientia rei.

1.4 Item. Per Aristotelem libro Peri hermenias vox sive³ nomen nihil significat nisi quando fit nota; vox autem fit nota ex impositione et ex institutione imponentis; ergo vox nihil significat nisi ex impositione imponentis. Tunc arguo: quaecumque significat vox ex impositione aequae primo significat eo quod imponitur uni ac si aliud non significaret; ergo vox quaecumque significat aequae primo significat; non ergo significat unum proprie et primo et reliquum improprie.

1.5 Item. Si hoc esset verum, aut hoc esset ex parte vocis vel ex parte rei vel ex <parte im>ponentis. Non ex parte vocis eo quod vox de se nullam rem sibi determinat in ratione significati; nec ex parte rei eo quod res nullam vocem sibi determinat in ratione signi; nec ex parte \im/ponentis eo quod imponens omnino⁴ \im/ponit ad placitum. Ergo vox quicquid significat proprie significat.

2.1 Ad oppositum est Aristoteles in Littera,⁵ ubi dat modos aequivocationis et amphiboliae dicens quod primus modus est quando nomen vel oratio significat plura aequaliter, secundus modus est eo quod soliti sumus sic dicere,

---

¹ possit *Perger*] posset C.

² transumptive] tran()ti(v)e C.

³ sive] s(ib)i C. *Locus Aristotelicus est Int. 2.16a27-28.*

⁴ omnino] *lectio incerta.*

⁵ *Arist. SE 4166a14-17*

quasi diceret quod secundus modus est quando nomen vel oratio significat unum proprie et aliud solito modo loquendi, hoc est transumptive vel <im>proprie.

2.2 Item. Nisi sic esset, secundus modus aequivocationis non differret¹ a primo, quod² est contra Aristotelem.

2.3 Praeterea. Per Aristotelem quarto *Metaphysicae*³ 'sanum' per prius dicitur de corpore animalis et ex consequente de aliis, ut de diaeta et de urina et de medicina, et hoc per attributionem⁴ ad sanitatem in animali, et sic transumptive et improprie dicitur de istis, proprie autem dicitur de animali.

2.4 Similiter Aristoteles quinto *Metaphysicae* distinguit multa huiusmodi nomina quae sic significant plura, unum sc. \per/ prius et reliquum per posterius /159rA/ et alia per attributionem ad primum.

3. Ad quaestionem potest dici quod aliqua vox analogica potest significare unum proprie <et> aliud transumptive. Cuius ratio est haec: per Aristotelem in libro *Peri hermenias* nomen nihil significat nisi quando fit nota;⁵ sicut ergo vox [194] fit nota rei, sic possibile est eam rem ipsam significare; sed vox fit nota rei dupliciter, sc. ex impositione et ex transumptione; ex \im/positione autem⁶ fit nota rei quando vox attribuitur rei in ratione signi absolute et sub propria⁷ ratione et non in comparatione ad aliud; ex transumptione \autem ut/ quando vox imponitur rei p<rimo> in ratione signi et sub propria ratione, deinde propter similitudinem rei illius cui primo imponebatur vel propter proportionem vel relationem quam <habet> \ad aliquam/ aliam rem transumitur ista vox ad aliquid aliud repraesentandum, ut patet: 'ridere' enim proprie attribuitur et ex impositione significat risum hominis,⁸ propter quandam similitudinem huius actus ad florere transumitur haec vox 'ridere' ad repraesentandum vel significandum florere. Vox autem sic transumpta ad aliquid repraesentandum, ipsum ad quod sic transumitur proprie non significat sed transumptive, et hoc quia illud non significat ex impositione alia sed solummodo ex quodam usu vel quadam consuetudine loquendi, et ideo improprie, et etiam ex consequenti, quia illud ad quod transumitur non significat nisi propter aliquam eius similitudinem vel proportionem ad rem cui vox primum imponitur, quoniam transferentes se necessario secundum aliquam similitudinem se transferunt. Et ita nisi vox primo alicui imponeretur impossibile esset ipsam aliquid aliud ex transumptione

---

¹ differret] deferet C.

² quod] et C.

³ Cf. *Arist. Metaph.* 4.2.1003a33-b1

⁴ attributionem] fere retributionem C.

⁵ *Arist. Int.* 2.16a27-28

⁶ autem] enim *Perger*.

⁷ propria] proprie C.

⁸ hominis] mo^{ris} C. Cf. *Fallacias Thomae de Wyk, CIMA GL 68 (1998) 139*.

significare. Ut ergo vox aliquid significet¹ ex transumptione necesse est ipsam aliquid aliud significare ex impositione [[im]] \et/ proprie. Possibile est ergo vocem significare unum proprie et ex impositione et aliud ex transumptione et improprie.

Unde intelligendum est quod vox sic significans plura utriusque est signum, sed tamen diversimode, quia unius ex \im/positione et alterius ex transumptione. Et differunt ista duo in hoc quod vox significans aliquid ex impositione ipsam rem repraesentat absolute et sub ratione propria et non in comparatione ad aliud;² ex transumptione autem significat rem non absolute et sub ratione propria sed sub similitudine vel proportionem ad alterum, et ita \non/ sub ratione propria. Hoc vult Boethius in principio Praedicamentorum³ ubi distinguit "aequivoca dicuntur"⁴ quod quaedam sunt aequivoca a casu, quaedam a consilio, sicut 'Alexander' imponitur regi magno et cuidam alteri; et universaliter nomina casualiter imposita pluribus, cuiusmodi sunt 'canis' et nomina propria et huiusmodi alia, huiusmodi enim imponuntur uni ac si aliud non significarent. A consilio autem dicuntur aequivoca ut quando nomen unum significat ex impositione et proprie, aliud autem ex transumptione. Quae quidem transumptio per ipsum aliquando fit propter similitudinem alicuius ad [195] illud cui nomen primo⁵ imponitur, sicut 'homo' imponitur ad significandum hominem verum, transmittitur tamen ad significandum hominem pictum. Aliquando autem ex proportionem alicuius ad illud cui nomen primo imponitur, ut hoc nomen 'principium' imponitur ad significandum unitatem quae est primum et principium in genere quantitatis discretarum, transmittitur autem ad significandum punctum in continuis \eo quod proportionaliter/ se habet punctus in continuis et unitas in discretis. Aliquando autem fit haec transumptio ex relatione alicuius ad unum, et hoc dupliciter, quia vel ad unum ut ad causam efficientem a qua descendunt, et sic medicina laxativa et instrumentum, ut ferrum quod est instrumentum medici⁶, utrumque dicitur 'medicinale' ex relatione istorum ad medicinam ut ad causam a qua descendunt; vel etiam ex relatione ad aliquid unum ad quod ordinantur, et sic urina et diaeta utraque dicitur 'sana' per comparisonem ad sanitatem animalis ad quam ordinantur. Unde in aequivocis nullus est ordo prout significat per casum,⁷ in aequivocis tamen a consilio est ordo, non solum inter res significatas in quantum huiusmodi sunt, sed inter actus significandi ipsius vocis eo quod vox illud ad quod transmittitur non significat nisi in ordine ad illud cui imponitur.

---

¹ significet] significat C.

² ad aliud] [[ad]] ad C.

³ Boethius, *Cat. PL* 64: 166B-167A

⁴ "aequivoca dicuntur"] aequivoca dupliciter Perger, fort. recte.

⁵ primo] primum C.

⁶ medici C a.c., ut videtur; etici (i.e. ethici ?) C p.c.

⁷ casum] vocem C.

Per hoc ad rationes:

Ad 1.1 Ad primum. Cum dicitur /159rB/ “Nomen analogum operatur multiplicitatem aequivocationis, ergo significat plura aequaliter, ergo <etc.>”, neganda haec consequentia <quia non valeret haec consequentia> nisi operaretur¹ multiplicitatem primi modi aequivocationis.

Ad 1.2 Ad secundum argumentum dicendum est quod Aristoteles in libro Praedicamentorum solum facit mentionem de vocibus ut sunt proprie² significativae; huiusmodi voces sunt aequivocae, univocae et denominativae. Analogum enim illud quod <per posterius> significat transumptive significat et non proprie, sed solum illud quod est ex <im>positione; et ideo Aristoteles de huiusmodi non ibi <facit> mentionem, tamen³ in isto libro de talibus mentionem facit pro eo quod multiplicitas talium potest esse principium deceptionis, quamvis non sit vera multiplicitas, sicut multiplicitas figurae dictionis, quae non est vera multiplicitas sed phantastica, Aristoteles tamen de ea facit mentionem pro eo quod potest esse principium deceptionis.

Ad 1.3 Ad aliud dicendum est quod hoc⁴ est falsum quod dicitur. Non \enim/ est propter convenientiam inter vocem et rem significatam sed est propter similitudinem vel relationem illius ad quod vox transumitur ad illud cui primo imponitur. [196]

Ad 1.4 Ad aliud. Cum dicitur quod vox nihil significat etc., dicendum quod verum est – sed vox fit nota rei dupliciter, ut patet per dicta: [et] per impositionem et proprie vel ex transumptione et improprie. Unde cum dicitur quod vox non sit nota rei nisi per impositionem, si intelligatur “proprie” \tunc/ verum est, si autem⁵ intelligatur “improprie” negandum.

Ad 1.5 Ad ultimum dicendum: Hoc non solum est ex parte vocis nec ex parte rei nec ex parte imponentis, sed est ex parte omnium. Sed simul cum his ex parte utentium, quoniam utentes voce transumunt ipsam ab eo cui primo imponitur ad aliud repraesentandum.

---

¹ operaretur] operetur coniecit Perger, quod si recipias, additio nostra <quia non valeret haec consequentia> supervacanea erit.

² proprie] propriis C.

³ tamen] vel potius cum C.

⁴ hoc] haec C.

⁵ tunc – autem] \tunc(?)/ verum est, si [[enim]] \autem/ C.